

AMBASSADE VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

ROYAL NETHERLANDS
EMBASSY

~~VERBODEN TOEGANG~~

No. 3496/888

Islamabad, 23 oktober 1977.

Pakistan-nucleair.

Ik heb de eer U te berichten dat ons van terzake kundige, hogere Pakistaanse ambtelijke zijde de indruk wordt gegeven dat Pakistan doende is de belangstelling voor het opwerkingsproject te verliezen en dat, hoe dan ook, het voorbereidingswerk geheel traineert.

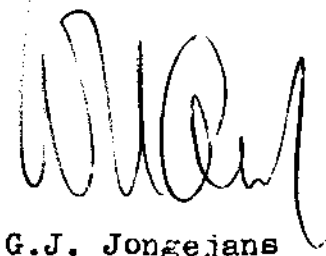
Het was een in deze zaken zeer geïnteresseerde Aziatische collega (pro-Pakistaans) opgevallen dat generaal Zia al een maand lang geen duidelijke uitspraak meer heeft gedaan over de opwerkingsinstallatie. (Mogelijk heeft generaal Zia zich in Teheran laten overtuigen van de mindere wenselijkheid van het project.)

Het Karachi Nuclear Power Project (KANUPP) waaraan Canada in het begin van dit jaar zijn verdere medewerking heeft ontzegd (tenzij op uitgebreide Canadese voorwaarden), ligt praktisch stil.

Ik heb begrepen dat een verrijkinginstallatie voor uranium (uit Pakistan zelf of Arabische landen) véél duurder zou zijn dan een opwerkingsinstallatie en dat Pakistan zich de eerstgenoemde ook nooit zal kunnen permiteren.

MIN. VAN BUITENLANDSE ZAKEN	
DIR.	<i>DR. / 11 T</i>
GEEL	28 OKT. 1977 <i>12033 P</i>
Fotono.	
DOSSIER	<i>113 359 2 704 1102</i>

De Ambassadeur

G.J. Jongejans

De Minister van Buitenlandse Zaken

's-GRAVENHAGE.

AFGESCHREVEN

MEMORANDUM

Van: Ambassadeur Teheran Datum: 13 oktober 1977
 Aan: Hoofd Bureau DRW/AT
 Hoofd Bureau DIO/OV
 Onderwerp: Uranium.

Zij U hierbij aangeboden een bericht over uranium in Arabische staten.

Ik zend U dit knipsel omdat het mogelijk een indicatie geeft van mijn sinds lang bestaande gevoelens - overigens op geen enkel feitelijk of documentair gegeven gebaseerd - dat echter het Pakistaanse verlangen naar een opwerkingsinstallatie (speciaal achter de taale vertrouwendheid aan dat verlangen) méér steekt dan alleen maar zorg om eigen energie-voorziening-op-de-lange-been. Ik heb steeds intuïtief gevoeld dat de Arabische wereld hier ergens een rol speelde. Het bijgaande bericht - indien juist - zou kunnen wijzen in de richting die Pakistaners streven bepaalt, namelijk het opwerken in eigen, pro-Arabisch beheer (zonder Westelingen) van Arabische uranium. De aantrekkelijkheid hiervan uit Pakistaans zowel als uit Arabisch oogpunt behoeft ik niet verder uit te werken.

AFGESCHREVEN

MIN. VAN BUITENLANDSE ZAKEN / 1283	
DIR. DRW/AT	VISIE
INGEK.	24 OKT. 1977 4288
Fotons.	Agno.
DOOR: 013.334.2	

Hunt for uranium in Arab States Pt.

BEIRUT, Oct. 10: A British the Arab countries are busy Press report that an American preparing for the day the oil prospecting team found radio-wells will fall dry hoping ura- active minerals in Saudi Arabia nium would give them a new but managed to keep it secret future.

until the French Secret Service Today four-fifths of the world learnt of the find, throws a requirements of uranium come light on the intensive search from Canada, the U.S., South for uranium in several Arab Africa and Australia.

arcas. Optimists in the Middle East are already hoping that this can be gauged from the fact monopoly will meet some com- petition in the not too distant that officially 115 million dol- lars have been earmarked in future.—PPL.

Saudi Arabia for the search of uranium in 1977-78.

In the race for uranium in Saudi Arabia are firms from the U.S., Britain and France. They are looking for the mineral on the shore as well as off-shore in the Red Sea.

Efforts to start uranium pro- specting have also begun in Syria.

The Government of the United Arab Emirates has contract- ed foreign firms for a sum of 2.6 million dollars to search for uranium after radioactive material had been found in the country.

All this activity shows—ac- cording to observers here—that

2433/637

Persverslag redevoering voorzitter Pakistan
Atomic Energy Commission (PAEC) op 18 juli 1977.

De Minister van Buitenlandse Zaken
's GRAVENHAGE

x

xx

Islamabad, 25 juli 1977. 2 AUG. 1977

GESCHREVEN

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN	
<i>[Handwritten signature]</i>	
Islamabad, 25 juli 1977. 2 AUG. 1977	
File no.	14.697327
	813 359 2

[Handwritten signature]

key to progress

From Our Islamabad
Bureau

JULY 18: Pakistan's Atomic programme is continuing with undiminished enthusiasm and speed because it is a nation's commitment to a national programme.

Making the statement at the graduation ceremony of the Centre for Nuclear Studies here this morning, Pakistan Atomic Energy Commission Chairman Munir Ahmad Khan emphasised that the programme was aimed primarily at national advancement. He said: Our future will be uncertain if we do not resort to nuclear technology. He added that Pakistan's nuclear programme was not only of relevance to itself but had great significance for other friendly countries, too.

The PAEC Chairman has been striving hard for some time to underscore the pivotal position of nuclear technology in Pakistan's plans for a better future. He has often emphasised that the country has been none too early in embarking upon its atomic programme that is of relevance to not only the nation's future requirements but also its contemporary economic and scientific needs.

In his speech today, Mr. Munir Ahmad pointed out that PAEC's programme was a long term one, not only to make Pakistan self-sufficient in energy but also to introduce latest technology in the country. Earlier, in a television programme

he had elaborated the point. He had pointed out that nuclear technology opened the door to a vast range of modern technologies ranging from laser through genetic mutations in seeds to modern nuclear therapy. He had pointed out that anyone advocating rejection of the nuclear programme was in effect pleading for arresting the nation's progress till a time came when it would be in a virtual stone age in relation to the advanced countries.

About the sharing of knowledge and technological know-how between advanced and developing nations, the Chairman said the industrialised countries are extremely reluctant to transfer the needed know-how to developing nations. This has led the Third World countries to serious difficulties and calls for a determined approach of self-reliance on their part to overcome it. Learning skill and technology is necessary to avoid big power manipulations in the transfer of technology. These manipulations are for their political ends, he said.

The Chairman called upon the graduating engineers to break the monopoly of advanced countries by acquiring latest technologies through dedication and hard work. This cannot be achieved with money alone, but calls for a change in attitude toward work he said.

The Chairman said M.Sc. (Nuclear Engineering) awarded by Quaid-i-Azam University to the successful trainees of the Centre for Nuclear Studies, was recognised throughout the world. This, he added is borne out by the fact that a large number of graduates from the Centre sent abroad have done exceptionally well and brought good name to the country.

The Vice-Chancellor of Quaid-i-Azam University, Prof. Abdul Hashim Khan, speaking at the ceremony congratulated the engineers on their successful completion of specialised training in a unique institution. He called upon the graduates to use their imagination and continue to study latest trends in science and technology.

Earlier the Principal of the Centre, Dr. Inamur Rahman, welcoming the guests, said so far 139 graduates had passed the 18-month training programme. Most of them now hold senior positions in the Commission. He also announced that a new building for the Centre of Nuclear Studies was under construction and would be completed before the end of the year. The building would have hostel facilities also for about 100 trainees.

DIRECTORAAT-GENERAAL
EUROPESE SAMENWERKING

Directie: DRW/AT
Agendanummer: 181790

Kopie gezonden aan:

~~EZ~~ (Drs PGLM vd Lande)
→ EZ (Mr Ch.F Bouvy)
~~EZ~~ (Mr HK Mani)
EZ
Soza (Ir. C.J. v Daatselaar)
Soza (Ir. J. Versteeg)
Vomil (Sector Straling)
Vomil (Intern. Zaken)
VNRO/RPD
O&W (Hr CJM Van Vliet)
O&W (Dr. Heyn)
~~Wetenschapsbeleid (Dr. de Haan)~~

→ DIO/OV

~~DIO/CG~~

→ DIO/PI

DES/AM

Verzonden 13 JULI 1977

Na verzending ter visie aan:

1. ~~Chef DRW~~
2. v. Galen Last
3. Mr. Brands

2284/595

krantenknipsel betr. redevoering voor-
zitter Pakistan Atomic Energy Commission
over (o.a.) opwerkingsinstallatie.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
's-GRAVENHAGE.

x

laatstelijk dzz 2171/563.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN	
ZRW/AT	V. 11
INSEK.	14 JUL 1977
	101790
DESKR 813 339 2	

XXXXX

Islamabad

AFGESCHRIJVEN

Reprocessing plant construction a national commitment

—MUNIR AHMED

ISLAMABAD, July 3: Pakistan is resolved to go ahead with the reprocessing plant the construction of which has become a national commitment, declared the PAEC chairman, Mr Munir Ahmed Khan, in a TV interview telecast from all over the country tonight.

Reaffirming Pakistan's position in this matter, he said the recent attempts to pressurise Pakistan to abandon the deal only served to strengthen our determination to proceed speedily with our peaceful nuclear programme as announced by the Prime Minister in his statements before the National Assembly.

Pakistan, he said, was not seeking any confrontation with any country but emphasised that "our legitimate national interests for developing a peaceful atomic energy programme must take precedence over all other considerations."

In reply to a question, the PAEC chief said the proposed reprocessing plant is being built under strict international safeguards making it impossible to use it for purposes other than peaceful.

Wondering about the logic behind the continued pressure being exerted on Pakistan by some countries he asked what moral justification do these countries have to preach us when they have stockpiled enough nuclear weapons for destroying the world several times over? He deplored the tendency of these countries to suspect Pakistan's intentions in spite of its pledge to use nuclear energy for peaceful purposes and

its acceptance for safeguards on its nuclear facilities but readily accept Indian claim of developing nuclear energy for peaceful purposes despite its 1974 nuclear explosion and its construction of two fuel reprocessing plants and several reactors without any safeguards.

Replying to a question about the overall nuclear programme of Pakistan he said the ultimate objective of this programme was to accelerate economic and technical development of the country by bringing the latest and most modern technologies to Pakistan. Technology holds the key to our nation's progress and survival in the future, Mr Munir added.

The Chairman said Pakistan has a comprehensive programme for using nuclear energy. Apart from producing electricity, atomic energy has effectively been used for evolving new varieties of food crops and applications in radiotherapy and medicine found to be very beneficial for our people.

To a suggestion that solar energy could also be used to meet country's needs, the Chairman observed that the development of solar energy is still at a nascent stage and it has yet to pass through various phases of development before it can be economically and viably used for large-scale electricity production which may take two to three decades. Pakistan cannot afford to wait for such a long time without harnessing other available sources of energy to meet its immediate needs, he said.

Mr Munir stressed that solar energy was indeed important for the future and the Government is actively considering a proposal to set up a Solar Energy Institute. He said the proposed institute will conduct research in this field for developing maximum term uses of solar energy for the uplift of our villages and isolated communities.

Replying to a question about the opposition of some countries to prevent us from acquiring a reprocessing plant, the Chairman said the need and relevance of this plant to our requirements is well known to them. The real issue, however, is that they want to withhold essential modern technology from us. A technologically advanced Pakistan does not seem to fit into their scheme of things.

When asked to elaborate the position of Pakistan on non-proliferation of nuclear weapons Mr Munir Ahmad said Pakistan is against the spread of nuclear weapons anywhere in the world. In this connection he referred to the Prime Ministers' offer made in 1972 to declare the Sub-continent a nuclear-weapon free zone. The Chairman deplored that instead of responding to this constructive offer, India exploded a nuclear device in 1974. Pakistan's proposal for a nuclear-free zone in South Asia has been twice overwhelmingly supported by the UN General Assembly but we were still awaiting a positive response from India.

Referring to the energy crisis he warned that this crisis was likely to deepen with the richer countries outbidding the developing countries in obtaining rapidly depleting supplies of oil. Under these circumstances a country so short of fossil fuel as Pakistan had no other practical alternative but to develop a nuclear energy for meeting its electric power needs.

Talking about the essential requirements for implementing the peaceful nuclear programme of Pakistan the Chairman PAEC said this programme had the strong backing of the Prime Minister and the Government and it needed the continued wholehearted support of the entire nation as it had become a matter of national policy and commitment.

He said it was most important to increase the production of scientists and engineers in the country, both in quantity and quality. He said the present standard of scientific education in the universities left much to be desired. The Chairman also appealed to the younger generation to come forward and help the Commission in implementing its programme which was meant to ensure a bright future for them.—AFP.

India's nuclear programme

NEW DELHI: India moved further towards indigenisation in all spheres of nuclear science and engineering during 1976-77 by developing know-how and encouraging industry to acquire the competence and capacity to meet the demands of the nuclear programme.

Revealing this, the annual report of the Department of Atomic Energy says that various units of the Department reported significant developments in nuclear techniques and technology and more items were added to the growing list of nuclear items fabricated in the country.

This involved the fabrication of heavy structures employing the latest techniques in welding, stress relieving of large structures, heat treatment of various alloy steel components, and precision machining and advanced technology involving multi-disciplinary techniques, used for the first time in India.

A novel prospecting technique evolved by the Bhabha Atomic Research Centre and the atomic minerals division has proved to be extremely simple and reliable in the exploration of uranium.

Known as the BARC-Tefurex, it is expected to play an important role in the Department's atomic minerals exploration programme.

Work is also in progress at BARC on a 30 tonne/day ship-borne desalination plant. A one tonne/day pilot desalination plant has been designed, fabricated and operated for demonstration to prospective users of such units.

Work is nearing completion at the BARC superstructure for a building for the R3 reactor being built there. Fabrication of major components is in progress. This reactor will provide engineering facilities to test prototype fuel elements for power reactors at appropriate flux levels.

At the reactor research centre at Kalpakkam, construction of the fast-breeder test reactor (FBTR) is entering an important phase with the fabrication work on various critical components in hand in different workshops in the country. Work has also started at the centre on the design of a 500 Mw. prototype fast-breeder reactor.

Nuclear power provides an alternative and long-standing source of electricity. It supplements thermal and hydel power stations and its role is expected to enlarge with the installation of more first generation PHW reactors and breakthroughs in fast-reactor breeder technology. The total nuclear power generation expected to be 0.30 million Kw. in 1978-79 is likely to increase to six million Kw. by 1990-91 — about seven per cent of the total power generated in the country.

During the first 11 months of the year, the Tarapur atomic power station generated 2,013 million Kwh, compared to 1,903 million Kwh for the corresponding period in 1975-76 — an increase of approximately 11 per cent. The station registered a capacity factor of 60 per cent, till the end of February this year, which compared favourably with other nuclear power stations of similar design elsewhere in the world.

The total output from the Rajasthan atomic power station-I between April, 1976 and February, 1977, was 970 million units. The total energy generation in 1976-77 is expected to be about 1080 million units. The second unit of the station is in an advanced stage of commissioning.

At the Madras atomic power station, major nuclear and conventional equipment have been erected for unit-I, while the manufacture of major nuclear equipment for unit-II is on.

As in other fields of nuclear science and technology, there is greater emphasis on self-reliance in the building of atomic power stations.

The first station at Tarapur was designed, constructed and commissioned by an American firm on a turn-key basis, the second, in Rajasthan, was a joint Indo-Canadian venture, the third, at Madras, is being set up entirely by Indian engineers without any foreign collaboration; and for the

fourth station, at Narora in U.P., a conceptual design has been developed taking into account not only the experience in India, but in the developments in technology around the world.—Courtesy: 'Samachar'.

Pakistan resolved to go ahead with building N-reprocessing plant

MN ISLAMABAD, July 3: Pakistan is resolved to go ahead with the reprocessing plant the construction of which has become a national commitment, declared the PAEC Chairman, Mr. Munir Ahmed Khan, in a TV interview telecast from all over the country on Sunday night.

Reaffirming Pakistan's position in this matter, he said that the recent attempts to pressurise Pakistan to abandon the deal only served to strengthen our determination to proceed speedily with our peaceful nuclear programme as announced by the Prime Minister in his

statements before the National Assembly.

Pakistan, he said, was not seeking any confrontation with any country but emphasised that "our legitimate national interests for developing a peaceful atomic energy programme must take precedence over all other considerations."

In reply to a question, he said that the proposed reprocessing plant is being built under strict international safeguards making it impossible to use it for purposes other than peaceful. Wondering about the logic behind the continued pressure being exerted on Pakistan by some countries he asked what moral justification do these countries have to preach us when they have stockpiled enough nuclear weapons for destroying the world several times over? He deplored the tendency of these countries to suspect Pakistan's intentions in spite of its pledge to use nuclear energy for peaceful purposes and its acceptance of safeguards on its nuclear facilities but readily accept Indian claim of developing nuclear energy for peaceful purposes despite its 1974 nuclear explosion and its construction of two fuel reprocessing plants and several reactors without any safeguards.

Replying to a question about the overall nuclear programme of Pakistan, he said that the ultimate objective of this pro-

gramme was to accelerate economic and technical development of the country by bringing the latest and most modern technologies to Pakistan. Technology holds the key to our nation's progress and survival in the future, Mr. Munir Ahmad Khan added. The Chairman said Pakistan has a comprehensive programme for using nuclear energy. Apart from producing electricity, atomic energy has effectively been used for evolving new varieties of food crops and applications in radiotherapy and medicine found to be very beneficial for our people.

To a suggestion that solar energy could also be used to meet country's needs, the Chairman observed that the development of solar energy is still at a nascent stage and it has yet to pass through various phases of development before it can be economically and viably used for large scale electricity production which may take two to

three decades. Pakistan cannot afford to wait for such a long time without harnessing other available sources of energy to meet its immediate needs, he said.

Mr. Munir Ahmad Khan stressed that solar energy was indeed important for the future and the Government is actively considering a proposal to set up a solar energy institute. He said the proposed institute will conduct research in this field for developing maximum term uses of solar energy for the uplift of our villages and isolated communities.

Replying to a question about the opposition of some countries to prevent us from acquiring a reprocessing plant, the Chairman said that the need and relevance of this plant to our requirements is well known to them. The real issue, however, is that they want to withhold essential modern technology from us. A technologically advanced Pakistan does not seem to fit into their scheme of things.

When asked to elaborate the position of Pakistan on non-proliferation of nuclear weapons, Mr. Munir said that Pakistan is against the spread of nuclear weapons anywhere in the world. In this connection he referred to the Prime Minister's offer made in 1972 to declare the subcontinent a nuclear weapons free zone. The Chairman deplored that instead of responding to this constructive offer, India exploded a nuclear device in

1974. Pakistan's proposal for a nuclear free zone in South Asia has been twice overwhelmingly supported by the United Nations General Assembly but we were still awaiting a positive response from India.

Referring to the energy crisis he warned that this crisis was likely to deepen with the richer countries outbidding the developing countries in obtaining rapidly depleting supplies of oil. Under these circumstances a country so short of fossil fuels as Pakistan had no other practical alternative but to develop a nuclear energy for meeting its electric powers needs.

PEACEFUL N. PLAN

Talking about the essential requirements for implementing the peaceful nuclear programme of Pakistan, the Chairman PAEC said this programme had the strong backing of the Prime Minister and the Government and it needed the continued wholehearted support of the entire nation as it had become a matter of national policy and commitment. He said that it was most important to increase the production of scientists and engineers in the country both in quantity and quality. He said that the present standard of scientific education in the universities left much to be desired. The Chairman also appealed to the younger generation to come forward and help the Commission in implementing its programme which was meant to ensure a bright future for them.

—APP

DIRECTORAAT-GENERAAL
EUROPESE SAMENWERKING

Directie: DRW/AT

Agendanummer: 174829

Kopie gezonden aan:

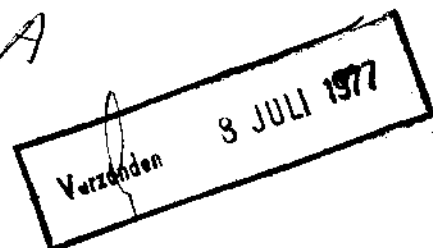

- VoMil (Drs. Kakebeeke)
- EZ (Drs. v.d. Lande)
- Fin. (Drs. Alma)
- O&W (Hr. Huysmans)
- - Wetenschapsbeleid (Drs. Stefels)
- - L&V (Hr. Mol)
- SoZa (Ir. v. Daatselaar + Jhr.Mr. Elias)

EZ

DRW/AT/OC

Do A

Na verzending/ter visie aan:

1. Mr. ~~Unger~~
2. Galen Last
3. Mr. Brands

AFGEVONDEN!

12

PER LUCHTPOST

AMBASSADE VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

ROYAL NETHERLANDS
EMBASSY

No. 2171/563

Islamabad, 1 juli 1977.

Pakistan-nuclcair

./.

Ik heb de eer U hiernevens aan te bieden een pers-
verslag van een voordracht van de voorzitter van de Paki-
stan Atomic Energy Commission (PAEC), de U niet onbekende
Dr. Munir Khan.

Ik geloof niet dat zijn betoog nieuwe elementen be-
vat. Het leek mij echter juist in deze periode deze uit-
spraken aan U voor te leggen.

De Ambassadeur,

G.J. Jongejans

ZRL/A 7

174029

013 339. 2

Tahir Khan

De Minister van Buitenlandse Zaken
's GRAVENHAGE

Govt. determined to pursue nuclear power programme

DAWN

—Dr. Munir

LAHORE, June 25: The present Government is determined to pursue the nuclear power programme despite US pressure as it is imperative for meeting the increasing energy requirements of the country. This was stated by Dr Munir Ahmed Khan, Chairman, Pakistan Atomic Energy Commission, while inaugurating the seventh annual convention of the Institution of Electrical Engineers here this morning.

The PAEC chairman said that the era of cheap energy had gone for ever and there was no alternative for Pakistan but to turn to the nuclear energy to meet its requirements at cheaper cost.

Pakistan would thus acquire the reprocessing plant, he reiterated.

Mr Munir Ahmed Khan said that one of the basic issues dividing the advanced and developing nations was that of transfer of technology. He said that the last Persipolis Conference in Iran and the recent North-South Dialogue in Paris had amply demonstrated that technology would not be given to the developing countries as charity but that they had to acquire it through hard work. Acquisition of the sophisticated technology from the advanced countries, he said, was fraught with great many difficulties.

Dr Munir warned the engineering community that it was the time they woke up to this reality and realized that the political price attached to technological assistance was too high for any self-respecting nation to pay. He appealed to the engineers to shed their illusions and resolve to be on their own feet to develop Pakistan technologically.

Referring to the energy needs of Pakistan, he said that we need large inputs of energy to meet our requirements which were expanding exponentially. He said that the era of cheap energy had gone for ever and that there was no alternative for Pakistan but to turn to nuclear energy to meet its power needs at a minimum cost.

RARE OPPORTUNITY

The PAEC chief said that Pakistan had the rare and historical opportunity of providing technological leadership to Middle East and African countries not only because it had the capacity but the time for assuming this leadership had also come. Like Japan and West Germany, there was an opportunity for Pakistan to become the major supplier of technology and services to the Muslim World where necessary good will exists for this country.

He warned that if our engineers failed to realize the significance of this opportunity and missed this chance, they would be leaving the Muslim countries at the mercy of others and our country would be condemned into

Outlining priorities for playing this historical role, he said that foremost emphasis should be placed on the training of manpower and the development of skill and expertise. This required building of universities and other training institutions in the country. Equal emphasis should also be laid on the insulation of academic institutions from political influences because politicising universities will serve no one's purpose, he asserted. Then there was the need to introduce strict quality control in consumer and industrial products.

The electrical engineers, he said, had a crucial role to play in the energy-starved Pakistan and stressed the need for producing more and more technical manpower both in quantity and quality for the overall development of the country.

Emphasising the need for acquiring latest advances in the field of electronics, Mr Munir Ahmed Khan urged the Government to set up a Board for the Development of Electronics as a policy-making and coordinating body to catch up with the rapidly changing world of electronics.

He was of the view that the successful implementation of any technological programme did not merely depend upon buildings and provisions of funds but upon the engineers themselves. He said that Pakistan could achieve all these advances in science and technology provided the engineering community reformed its attitude. What was needed, he said, was a serious re-thinking and a reappraisal of our way of life. He exhorted the engineers to accept their responsibilities as citizens, and added that unless we reformed our attitudes and demonstrated moral integrity, national pride and self respect, all efforts made for the welfare of the country would come to nothing.

IMPROVEMENTS

Earlier, Brig Mohammad Saradar Husain, President Institute of Electrical Engineers, Pakistan, in his presidential address, said that the standard of planning, installation and maintenance of electrical and electronic equipment in our country needed improvement and there was also the need to encourage the indigenous designing and production of this equipment. He said the modern equipment was complex and it was designed to very stringent specifications and was critically sensitive to the manner of its maintenance and operation. Careless handling of this equipment was, therefore, bound to lead to costly breakdowns and interruption of production and service.

He further observed that the country required the inventor and the development engineers in abundance in order to catch up with technological progress around us. It was not sufficient for our engineers merely to study and grasp the repair and maintenance manuals of machinery and systems imported from foreign sources and to know the related technology. What was needed was that they should go far beyond this and gain insight into the mechanics of design and development of advanced equipment and systems.

He hoped that the National Institutes of Power and Electronics set up by the Government would contribute substantially to the development of such talent by providing opportunities for research and advanced planning and thus help raise the level of electrical and electronic technology in the country.

The inaugural address was followed by technical papers.—PTI/ATP.

28

ONTVANGEN TELEXBERICHT

Kopie:

Dir. <i>DEG</i>	Visie
Ag. no. <i>94967</i>	
Dossier	

AFGESCHREVEN

DOSSIENKOPIE

19.40
31326c buza nl
Londen crypto

afkomstig van: amb. Londen
bestemd voor: min. v. b.z.

~~adv~~ dgis dio,-/pi/ov
dges drw/at

onderwerp: vk levering strategische goederen aan Pakistan.

in handen van Jio/ov
=====

onder verwijzing tel. gesprek mr. de groot met uurs.
verbeek (Jio/ov) van hejen volgen terzake teksten:

1. uit hansen 26 juli 1978 (written answers):

q u o t e

nuclear power (variable frequency inverters)

Mr. Frank Allaun asked the secretary of state for trade if consideration has been given to the purchase of variable frequency inverters, which are used in gas centrifuges to enrich uranium, by team, a German company, for supply to Pakistan, in the light to the provisions of the non-proliferation treaty or other measures to prevent the spread of nuclear weapons.

Mr. Benn: I have been asked to reply.
Yes, however equipment specially designed for use in a gas centrifuge installation was not at that time subject to the export of goods control order., such equipment is now subject to control.

any application to export equipment which is specially designed for uranium enrichment plants would be treated with full regard to our non-proliferation treaty - npt - and other international obligations, in accordance with the statement of my right hon. friend the prime minister on 31st March 1976.

u n q u o t e

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open ta... geantwoord, tenzij aan bepaalde voorwaarden... voldaan (zie Richtlijnen).

2. Afschriften van codeberichten moge... uitsluitend door de afdeling Verbin... dingen worden vervaardigd.

Over de inhoud van een codeber. mag niet met verwijzing naar dat bericht per telefoon worden gesproken. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

KOPIE:

gs m r t s
 dgpz ap dpn
 dges dgis
 plv. dgis dcv
 plan vdo amad
 adva tp rj ps
 adv. dgis
 drw dav
 doa, -/za
 deu, -/we
 dio, -/afdn/ec

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN
 AFDELING VERBINDINGEN
 's-GRAVENHAGE, LANGE HOUTSTRAAT 28
 TEL. Nos: 465622; 614941 - 2531

**VERZONDEN
 CODEBERICHT**

DATUM VAN VERZENDING:
 8 augustus 1978

AFKOMSTIG VAN:
 min. van b.z.

copie

REFERENTIE No: 9796	KOPIE No: 1
Dir./Afd.: dio/ov <i>RUM</i>	
Visie	
Ag. No: <i>2.15064</i>	
Dossier: <i>813.339.2</i>	
MINUUT GEPARAFEERD DOOR: <i>60/1/102</i>	
vbr/tef/tvs	

BESTEMD VOOR: *i s l a m a b a d*

PARAAAF/OPM.:

ter informatie aan : *parijs amb*

onderwerp : *franse voorstellen aan pakistan op kernenergie-gebied*

~~CONFIDENTIEEL~~

volgens afp-bericht van 2 augustus j.l. zou op 20 juli j.l. andre jacomet, ter quay belast met nucleaire aangelegenheden, in islamabad voorstellen hebben gedaan inzake de bouw/levering door frankrijk van een opwerkingsfabriek. volgens zegsman ter quay ging het hier om voorstellen aan pakistan "lui permettant de disposer des installations non proliferantes repondant a ses besoins". laatstelijk handelde hierover de ranitz 338 dat u in copie toeging. hoewel blijktens afp-bericht de gesprekken terzake nog niet zijn afgerond, zie ik gaarne uwerzijds berichtgeving tegemoet.

celen 12 ++

[Handwritten mark]

~~CONFIDENTIEEL~~

AMBASSADE VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

cc: Paris 20/8/78

ROYAL NETHERLANDS
EMBASSY

~~VERTROUWELIJK~~

No. 3591/884.

Islamabad, 8 augustus 1978.

Onderwerp: Pakistan/Nucleair Reprocessing Plant.

./..

Hierbij moge ik U doen toekomen enige krantenberichten met betrekking tot het Amerikaanse besluit ook het komend jaar geen nieuwe hulp aan Pakistan ter beschikking te stellen. Dit wegens het vasthouden van Pakistan aan het voornemen een nucleaire opwerkingsinstallatie te verwerven.

Gezien de barre economische situatie waarin Pakistan verkeert, moet deze beslissing wel hard zijn aangekomen maar toch is er weinig hoop dat alsnog zal worden afgezien van dit projekt. Zoals de Franse Ambassadeur hier ter stede in besloten kring stelde: "Pakistan wenst de opwerkingsinstallatie louter wegens het prestige". De Ambassadeur liet in het midden of hij bedoelde het prestige verbonden aan het bezit van een opwerkingsinstallatie of wel het prestige verlies indien Pakistan toegeeft aan de uitgeoefende druk.

Naar aanleiding van het bezoek van de Conseiller d'Etat, André Jacomet, heeft Generaal Zia een brief geschreven aan de Franse President waarin hij zou hebben gesteld dat Pakistan onveranderd blijft vasthouden aan de in deze gesloten overeenkomst.

Generaal Zia weet zich hierbij gesteund door alle politieke partijen hier te lande. Ook China blijkt deze houding aan te moedigen. De Chinese tweede man alhier heeft zijn Franse collega laten weten dat Frankrijk de opwerkingsinstallatie rustig zou kunnen leveren omdat de VS wel zouden bijdraaien.

AFGEZONDEN

MIN. VAN BUITENLANDSE ZAKEN	
DIR.	LRW/AV/ISIE
INGEK.	10 AUG. 1978 10/00
Fotono.	no. 215805
DOSSIER	013.3302 Pakistan

De Tijdelijk Zaakgelastigde,

R.M.F. van der Kroon

De Minister van Buitenlandse Zaken,
s-GRAVENHAGE

Deal with France

P.T.
4-2-70

General Zia ul-Haq has written a letter to French President Valéry Giscard d'Estaing on the question of Pakistan's nuclear deal with France. In his communication the CMLA is said to have reiterated his Government's resolve to acquire the reprocessing plant as per the contract already signed with that country. Ever since France gave indications of its desire to review the agreement, there have been several statements to this effect from the Government here, and the CMLA himself has repeatedly stated this country's stand in the matter. A formal letter from him to the French President clinches the issue and should leave no doubt anywhere and in anyone's mind about Pakistan's policy on the reprocessing plant. The importance of the letter lies in the fact that it has followed a visit to this country by a senior French official last month. It takes on further significance in the light of the report that the response to it might represent the final French position on the issue.

It is rather curious that France should appear to be pursuing as a matter of policy what it had only some time ago described as unacceptable pressure. Senior French officials are on record as having repeatedly said in the past that they were fully satisfied with the safeguards covering the deal with Pakistan and that they would not want to reconsider it. France, however, revised its thinking a little later and began to talk in terms of "modifications." Agreements between sovereign nations—willingly undertaken and having already been signed, sealed and delivered—cannot be altered unilaterally. There, of course, can be modifications later on provided they are reasonable, do not affect the accord in its essence and, most important, are acceptable to the other

parties. As it is, the alternative proposal made by France—substitution of the reprocessing plant by a co-processing one—involves a substantial reduction in the efficacy of the technology Pakistan needs for its energy development programme. For one thing, a co-processing plant lacks the capacity to separate plutonium and, for another, its reliability is not yet fully established. Indeed, there is no logical ground whatsoever for reviewing the deal, for it has the approval of the International Atomic Energy Commission and is covered by the strictest possible safeguard clauses, including international inspection of the plant. No other country has accepted this condition. So far as France is concerned, it has expressed no reservations on this score at any stage, and as late as the middle of June, the French President told a Press conference that "the sale of nuclear technology to Pakistan excludes military use and therefore cannot be linked in any way to the production of nuclear weapons." All this makes the current pother about "modifications" and "review" look odd and uncalled for. As sovereign, independent nations Pakistan and France should be able to decide what is in their best interest and to act accordingly. No third country should have a say in the matter. Pakistan is determined to fulfil its obligation under the agreement. France should carry out its part of the bargain.

Contradictions in U.S. policy exposed

From SHABBIR HUSSAIN
Our Political Correspondent

ISLAMABAD, Aug. 6: Stoppage of American aid to Pakistan and its publicity at the time when the Chief Martial Law Administrator, Gen. Zia-ul-Haq, was in communication with French President Giscard d'Estaing to honour the contract on the reprocessing plant heighten the contradictions in the U.S. foreign policy. The decision is also a violation of the American legislation on the subject which the Carter Administration has sought to follow in "spirit rather than letter."

American policy-makers have been expressing the view that Pakistan can use plutonium for atomic bomb, and have repeatedly referred to the American law which bans economic, military or supporting assistance to both deliverer and the receiver of nuclear enrichment equipment, materials or technology.

But only last month America lifted ban on the supply of uranium to India, even though the American Administration has always expressed concern over nuclear explosion by India. As far back as August 1976, the then U.S. Secretary of State Dr. Henri Kissinger said in Lahore that "we have deplored, we have greatly deplored the In-

(Continued on back Page col. 6)

U.S. actions against its own law

(Continued from Page 1, col. 7) scientists, every country can manufacture an atomic weapon with a few million dollars and a dozen scientists with access to classified information. Even a group of international criminals can evolve a nuclear device without access to classified information.

In such a situation, American Administration's crude handling of the nuclear technology issue amounts to an attempt to deprive for a long time the Third World countries of the new power which science is unfolding for mankind.

Both actions are obviously in conflict with the American Law which demands that the supplying or the receiving country should place such material under multilateral auspices and enter into an agreement with the International Atomic Energy Agency to place such facilities under its safeguards system.

The general American stance is ban on supply of plutonium producing technology to the Third World countries because it is a "long range danger to the survival of mankind," but fantastically this danger disappears if this technology remains in the hands of the Western Powers, or the choice of Western Powers. This is how American foreign policy transcends the spirit of peace and progress which is trumpeted to mankind and the American people.

Pakistan needs nuclear power not to manufacture a bomb but to meet its rising energy requirements. This requirement was emphasised by the International Atomic Energy Commission which placed Pakistan's full requirement by the end of the present century at about 30,000 MW. Of this, its hydro and thermal capacity will rise only up to 8,000 MW during this period, and this too has been calculated by the IAEA.

Otherwise, too, nuclear technology can no longer remain secret. According to American

scientists, every country can manufacture an atomic weapon with a few million dollars and a dozen scientists with access to classified information. Even a group of international criminals can evolve a nuclear device without access to classified information.

In such a situation, American Administration's crude handling of the nuclear technology issue amounts to an attempt to deprive for a long time the Third World countries of the new power which science is unfolding for mankind.

Pakistan has always stood for inspection of its plant and peaceful uses of the nuclear power. In fact, countries like Pakistan need peace more than the technologically advanced countries do, and therefore ban on economic aid before the actual delivery of the reprocessing plant is even more disturbing. What is needed is a climate of goodwill and international assistance in meeting the needs of the developing countries rather than putting pressure on them on flimsy grounds. Only thus can the cause of peace be strengthened.

As far as Pakistan is concerned, it has to acquire the latest technology in every sector for its development and economic growth. It cannot tackle its problems without having scientific expertise and means of its own and this is what it is determined to achieve. If Brazil could obtain nuclear technology from West Germany, Pakistan is also entitled to have it from France.

351

718705312

3829/925.

persberichten inzake nucleaire opwerkings-
installatie Pakistan.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
's-GRAVENHAGE

x

x

bericht langs andere weg
van 14 augustus 1978.

MIN. VAN BUITENLANDSE ZAKEN	
DIR.	<i>[Handwritten signature]</i>
INGEK.	31 AUG 1978
Fotono.	230640
DOSSIER	013.359.2

[Handwritten signature]

Islamabad, 29 augustus 1978.

Reprocessing plant Giscard's reply not helpful

From Our Political
Correspondent

ISLAMABAD, Aug. 24: The reply of the French President, Mr. Giscard d'Estaing to the Chief Martial Law Administrator, Gen. M. Zia-ul-Haq is not helpful for the fulfilment of the contract on the reprocessing plant.

This is what was implied by General Zia-ul-Haq's reply to a question during the course of his Press conference yesterday. Modification of the plant is what Pakistan has always considered impracticable. But this is what the French President has asked Pakistan to do.

He has expressed his Government's inability to supply the plant as agreed upon "under the present circumstances". What those "circumstances" are have not been disclosed, but America has been mounting pressure on both France and Pakistan for over a year to cancel the contract to "prevent proliferation."

A French nuclear expert and a senior member of the U.S. State Department visited Pakistan some time back, but it appears that they did not give up their preconceived notions about the plant and Pakistan's energy requirements even though Pakistan had undertaken to accept every form of inspection, French or international.

Before France expressed its disinclination to supply the plant in the form agreed upon, the American Administration made it known that it would not modify its decision under

which non-food aid to Pakistan was stopped in April last year. According to Indian reports, the U.S. Assistant Secretary of State who recently visited the sub-continent, had indicated to the Indian Government that the Pakistan-France agreement would be off.

According to the Pakistan Atomic Energy Commission Chief, Pakistan's per capita annual consumption of energy—which is an accepted index of a country's economic development—is 150 Kw/hr, about 1/10th of the world average and one fourth of the Asian average. The consumption in North America is 60 to 70 times that of Pakistan.

Obviously, therefore, Pakistan requires big doses of energy, and in view of its not very high hydel and coal potential, nuclear energy seems to be only lasting and dependable source for it. Nuclear technology has to be procured, whatever the pressures and hurdles, and "come what may", as the CMLA said.

Pakistan is not bankrupt in this field. It has a 5MW Research Reactor at PINSTECH, and 137MW Karachi plant maintained entirely by Pakistani engineers. The proposed Chashma Barrage nuclear power plant—for which the reprocessing plant is to be procured—will have a capacity of 600MW. The actual programme is to set up

(Continued on page 5, col. 3)

P.T.
25-8-78

as many as 20 power plants.

Pakistan is supposed to be in possession of nuclear know-how; only the basic industry is lacking, which it will have to build independently. Many countries have done this, and since Pakistan is pledged to non-proliferation and creation of nuclear free zones in several regions of the world, its scientists can concentrate on it with clear conscience.

As the PAEC Chairman stated recently, "Pakistan is one of the least endowed countries in the world in terms of energy resources, and desperately needs nuclear energy. This offers the only viable alternative for providing large amounts of electric power at a reasonable cost."

It is in this context that the new Administration, which is now saddled with politicians, is required to join hands with the country's scientists to give a new purpose to the nation's quest for knowledge.

Reuter adds: France said yesterday it had written to Pakistan about its agreement to provide a nuclear reprocessing plant, but would not comment on Pakistani Chief Martial Law Administrator, General Mohammad Zia-ul-Haq's assertion that it had cancelled the deal.

An Elysee Presidential Palace spokesman agreed that French President Valery Giscard d'Estaing had sent General Zia a letter on Aug. 9, but a senior official said the French President was waiting for a reply before commenting.

Gen. Zia-ul-Haq said in Rawalpindi earlier yesterday that the letter was very polite and 'full of sentiments' but represented in military terms 'a lemon'.

In spite of intense diplomatic pressure to cancel Pakistan's 1976 agreement with France, Gen. Zia has repeatedly expressed his Government's determination to see the agreement implemented.

The Elysee spokesman said President Giscard d'Estaing's letter had suggested that the two sides examine ways of fulfilling the agreement with full non-proliferation safeguards as previously outlined.

He added that President Giscard had reaffirmed France's readiness to help Pakistan meet its nuclear energy needs and acquire the necessary technology.

The official added: "France is convinced that it is possible to develop appropriate techniques in keeping with nuclear non-proliferation and the right of countries to have free access to peaceful nuclear technology".

Earlier this year, after repeated pledges that it would honour its commitment, the French Government made new pro

He has expressed his Government's inability to supply the plant as agreed upon "under the present circumstances". What those "circumstances" are have not been disclosed, but America has been mounting pressure on both France and Pakistan for over a year to cancel the contract to "prevent proliferation."

A French nuclear expert and a senior member of the U.S. State Department visited Pakistan some time back, but it appears that they did not give up their preconceived notions about the plant and Pakistan's energy requirements even though Pakistan had undertaken to accept every form of inspection, French or international.

Before France expressed its disinclination to supply the plant in the form agreed upon, the American Administration made it known that it would not modify its decision under

requires big doses of energy, and in view of its not very high hydel and coal potential, nuclear energy seems to be only lasting and dependable source for it. Nuclear technology has to be procured, whatever the pressures and hurdles, and "come what may", as the CMLA said.

Pakistan is not bankrupt in this field. It has a 5-MW Research Reactor at PINSTECH, and 137MW Karachi plant maintained entirely by Pakistani engineers. The proposed Chashma Barrage nuclear power plant—for which the reprocessing plant is to be procured—will have a capacity of 600-MW. The actual programme is to set up

(Continued on page 5, col. 3)

tan about its agreement to provide a nuclear reprocessing plant, but would not comment on Pakistani Chief Martial Law Administrator, General Mohammad Zia-ul-Haq's assertion that it had cancelled the deal.

An Elysee Presidential Palace spokesman agreed that French President Valery Giscard d'Estaing had sent General Zia a letter on Aug. 9, but a senior official said the French President was waiting for a reply before commenting.

Gen. Zia-ul-Haq said in Rawalpindi earlier yesterday that the letter was very polite and 'full of sentiments' but represented in military terms 'a lemon'.

In spite of intense diplomatic pressure to cancel Pakistan's 1976 agreement with France, Gen. Zia has repeatedly expressed his Government's determination to see the agreement implemented.

The Elysee spokesman said President Giscard d'Estaing's letter had suggested that the two sides examine ways of fulfilling the agreement with full non-proliferation safeguards as previously outlined.

He added that President Giscard had reaffirmed France's readiness to help Pakistan meet its nuclear energy needs and acquire the necessary technology.

The official added: "France is convinced that it is possible to develop appropriate techniques in keeping with nuclear non-proliferation and the right of countries to have free access to peaceful nuclear technology".

Earlier this year, after repeated pledges that it would honour its commitment, the French Government made new proposals to Pakistan aimed at modifying the contract.

These were designed to eliminate the possibility of the proposed reprocessing plant producing plutonium which could be used for nuclear weapons.

President Giscard d'Estaing told a Press conference last June that the sale of nuclear technology to Pakistan excluded military use 'and therefore cannot be linked in any way to the production of nuclear weapons'.

He then said that negotiations were still under way to increase safeguards.

Last month, French special envoy Andre Jacomet made a final attempt to persuade General Zia to accept changes to the agreement but without success.

General Zia-ul-Haq is reported to have told the French Government that the requisition of a nuclear fuels reprocessing plant meant independence for Pakistan and no Government, present or future, could abandon the project.

P.T. 24-8-1978

D'Estaing's reply received France to be pressed to honour N-plant deal

The Chief of the Army Staff and Chief Martial Law Administrator, Gen. Muhammad Zia-ul-Haq, said on Wednesday, that Pakistan would continue to press France to fulfil the agreement for the supply of a nuclear reprocessing plant.

Answering questions at his Press conference he said that

Shahanshah thanks CMLA

ISLAMABAD, Aug. 23: His Imperial Majesty Mohammad Reza Pahlavi, Shahanshah of Iran has thanked the Chief Martial Law Administrator, General Muhammad Zia-ul-Haq for the latter's expression of sympathy and condolences on the loss of lives in Abadan cinema fire recently.

In his reply to the CMLA's message, the Shahanshah said: I thank Your Excellency for your kind message of condolence following the tragic arson disaster in Abadan. This fraternal token of sympathy and solidarity on behalf of Your Excellency and the brotherly people of Pakistan is greatly appreciated.—APP.

Ex-MPA disqualified

The Disqualification Tribunal No. 1, Rawalpindi, has declared Mr. Manzoor Hussain Janjua, ex-MPA from Rawalpindi, guilty of misconduct and has debarred him from contesting any election of Parliament or Provincial Assembly for a period of seven years. The Tribunal consists of Brig. Muhammad Ayub and Magistrate Ch. Zafarullah Khan.—APP.

he had received a reply from the French President to a letter he had written to him about the nuclear reprocessing plant deal.

He said it was a very polite letter but it did not serve the purpose.

Gen. Zia said France wanted modifications in the contract through negotiations.

He said Pakistan was determined to acquire nuclear technology and hoped that with the help of the Almighty its efforts in this regard would be successful.

Gen. Zia reiterated that Pakistan was against nuclear proliferation and pointed out that this country also stood for making the Indian Ocean a nuclear weapon free zone.

Asked about a 'Financial Times' of London report that China had offered to provide Pakistan with nuclear fuel reprocessing technology, Gen. Zia said Pakistan had not approached any other country.

Two more Kabul Ministers arrested

Kabul Radio on Wednesday announced the arrest of two more Ministers for what it described as their involvement in a conspiracy against the Government.

The arrested Ministers are Mr. Sultan Ali Kishmand (Planning) and Mr. Mohammad Rafi (Public Works).

The decision to arrest them was taken by the Political Bureau of the ruling People's Democratic Party of Afghanistan. Kabul Radio said quoting a communique of the Bureau.—APP.

de inhoud van een codeber. mag niet met verwijzing naar dit bericht per telefoon worden gesproken. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend door de afdeling Verbindingen worden vervaardigd.

Op een codeber. mag telegf. niet in open taal worden gezegd, tenzij aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (zie Richtlijnen).

KOPIE:
gs m r t s
dgpz op dpn
dges dgfs
plvdgis plan
vdc dcv tp
rj ps amad
adva adv.dgis
dov dav
doo; -/za
den; -/we
dic; -/afdn/ec
jura

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN
AFDELING VERBINDINGEN
's-GRAVENHAGE, LANGE HOUTSTRAAT 23
TEL. Nos: 465622; 614941 - 2331

ONTVANGEN CODEBERICHT

DATUM VAN ONTVANGST:
27 oktober 1978.
BESTEMD VOOR:
min. van b.z.

REFERENTIE No: 1342	KOPIE No: 1
Dir./Afd.: <i>JRWA 7</i>	
Visie	
/g. No. <i>297921</i>	
Dossier: <i>13.339.2</i>	

DATUM VAN AFZENDING:
27 oktober 1978.

AFKOMSTIG VAN: i s l a m a b a d

PARAAF/OPM.:

~~CONFIDENTIEEL~~

onderwerp: pakistan nucleair

in europses overleg onder leiding van duitse collega deelde fransman mede dat minister agha shahi op 3 november president giscard zal bezoeken ter bespreking nucleaire problematiek. dat de franse opwerkingsfabriek definitief van de baan is, is door pakistaanse regering nog steeds niet tegenover publieke opinie toegegeven.

verschillende collegas wazen er op dat het pakistan alle ontkenningen ten spijt vooral te doen is om het verwerven van een nucleaire gewapende capaciteit. fransman merkte op dat pakistan inmiddels bestellingen had geplaatst voor 1/3 van alle machinerieën benodigd voor opwerkingsfabriek.

engelsman deelde mede dat pakistan in verengd koninkrijk bestelling plaatste voor een zogenaamde 'frequency changer' (ook genoemd: 'converter' of 'inverter'). deze machinerie wordt gebruikt niet alleen in textielindustrie (waarvoor pakistan zoida dat bestelling bedoeld) maar is ook nodig in nucleaire wapenfabricatie. v.k. is ervan overtuigd dat bestelling met oog op dit laatste is gedaan en heeft uitvoer inmiddels onder vergunningsprocedure gebracht.

van agt 19.

~~CONFIDENTIEEL~~

~~SECRET~~ COPIE-MEMORANDUM

Van: Dr. C. A. van der Klaauw

Datum: 13 november 1978

Aan: S

Nr.: 64/78

cc.: DGPZ
DGIS
DAV
DRW
DIO

Onderwerp: Non-proliferatie en nucleaire exportbeleid;
Amerikaanse démarche

MW/AT

./.

Op 9 dezer bracht de Amerikaanse ambassadeur mij een bezoek om de bezorgdheid van haar Regering tot uitdrukking te brengen over de mogelijkheid dat Pakistan bezig is een nucleair explosie-middel te vervaardigen. Zij overhandigde daarbij het hiernevens gaande "non-paper".

De Amerikaanse Regering was in het bijzonder ook verontrust over de mogelijkheid van kernwapen-ontwikkeling juist in dat gedeelte van de wereld, mede met het oog op de situatie in Afghanistan en Iran. De recente commentaren van ex-premier Bhutto dat Pakistan onder zijn bewind zeer dicht bij een "nuclear capability" was geweest en de beweerde Pakistaanse bereidheid om kennis inzake nucleaire explosieven te delen met andere landen uit de Islamitische wereld waren evenzeer redenen tot grote bezorgdheid tot op het allerhoogste niveau in de VS-administratie.

De Amerikaanse bezorgdheid gold de gehele nucleaire situatie in Pakistan en was niet specifiek toegespitst op de recentelijk gebleken belangstelling van Pakistaanse zijde voor zgn. "inverters". Pakistan, aldus de ambassadeur, toonde belangstelling voor alle onderdelen die tot een kernwapen zouden kunnen leiden.

Zij verzocht mij om ons aan te sluiten bij het Amerikaanse beleid dat gericht was op het voorkomen van sensitieve leveringen aan Pakistan.

Ik heb geantwoord dat Nederland op dit punt dezelfde gedachten had als de VS en even bezorgd was als haar regering. Naar aanleiding van de Britse démarche waren we over de Pakistaanse problematiek reeds in overleg met Economische Zaken getreden. Ik noemde in dat verband het belang van een spoedige totstandkoming van een Comprehensive Test Ban (CTB) en sprak mijn zorgen uit over de komende toetsingsconferentie van het NPV, gezien de kritiek van veel Derde Wereldlanden op het "unfair en discriminatoire" karakter van dat Verdrag. Ik herinnerde eraan dat ik recentelijk in India had gepleit voor aansluiting van dat land bij een toekomstig CTB en dat het Indiase antwoord daarop non-committal was geweest. Eenzelfde démarche zouden de VS uitvoeren in Australië, Oostenrijk, België, Canada, Frankrijk, Italië, Japan, Spanje, Zweden, Zwitserland, het VK en de BRD.

~~SECRET~~

*Ontrange v. Japan
Amb (Mr. Koda) dt 23/11/78*

~~CONFIDENTIAL~~

Export control on Inverters (frequency changers)

1. As the result of inter-ministerial discussions, the Japanese Government reached the conclusion that it is difficult to take legal measures to control the export of inverters.

In response to the request made by the Government of the United Kingdom, it has however decided to persuade business circles concerned not to positively respond to any deal on the export of such inverters.

At the end of December, it showed the policy guideline above to the companies concerned.

2. These counter-measures were informed to the Governments of the United States and the United Kingdom.

1. Over de inhoud van een codeber. mag niet met verwijzing naar dat bericht per telefoon worden gesproken.
 2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend door de afdeling Verbindingen worden vervaardigd.
 3. Over de inhoud van een codeber. mag niet met verwijzing naar dat bericht per telefoon worden gesproken.
 4. Messiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

KOPIE:

gs m r t s
 dgpz ap dpn
 dges dgis
 plvdgis plan
 vdo dev tp
 rj ps amad
 adva adv.dgis
 drw dav
 doa, -/za
 deu, -/we/me/oe
 dwh, -/nc
 dio, -/afdn/ec
 jura

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

AFDELING VERBINDINGEN

's-GRAVENHAGE, LANGE HOUTSTRAAT 28
 TEL. Nos: 465622; 614941 - 2531

ONTVANGEN
 CODEBERICHT

DATUM VAN ONTVANGST:
 21 december 1978

BESTEMD VOOR:
 min van buitent.zaken

REFERENTIE No: 23669	KOPIE No: 27
Dir./Afd.: dio/ov	
Visie	
Ag. No:	
Dossier:	

DATUM VAN AFZENDING:
 21 december 1978

AFKOMSTIG VAN: b r u s s e l a m b

PARAAAF/OPM.:

~~CONFIDENTIEEL~~

ter info aan: pv eg + pv navo brussel
 onderwerp: nucleair exportbeleid en nonproliferatie.
 r u c 104.

bij navraag op buitenlandse zaken alhier (mej. herpels) blijkt dat voor zover de autoriteiten bekend is de pakistani tot nu toe geen poging hebben gedaan in belgie "inverters" te kopen.

mocht zulk een aankoop geschieden dan is een licentie nodig voor de uitvoer ervan. licenties worden afgegeven door het ministerie van economische zaken.

in verband met de stappen van amerikaanse en britse zijde, analoog aan die in den haag, was aan beide ambassades gevraagd welke de definitie van "inverters" - en i.h.b. van de inverters die voor de aarmaak van "weapongrade" uranium noodzakelijk zijn - in resp. landen was. daarop was van britse zijde nog geen antwoord ontvangen en van amerikaanse was slechts aangegeven dat de regering akkoord ging met de britse definitie. het wachten was nu op de britse definitie. de reden voor e.e.a. is dat de belgen willen voorkomen dat de export van inverters die in de normale chemische industrie gebruikt worden en niet voor gevaarlijke uranium-verrijgingsprocedes wordt tegengegaan.

de kwestie wordt in de toekomst wettelijk geregeld. een wetsontwerp inzake de overdracht van kernmaterialen etc. is in april 78 bij het parlement ingediend (u toegezonden bij mijn zendbrief dd 28-11-78) maar moet nu opnieuw worden ingediend bij het nieuwe parlement. daarin wordt de onderhavige materie uitputtend geregeld. een commissie samengesteld o.a. uit vertegenwoordigers van een aantal departementen zal de minister adviseren welke materialen etc. voor export in aanmerking komen. een exemplaar van het wetsontwerp gaat u per koerier toe.

insinger 267 +

~~CONFIDENTIEEL~~

Van: DIO/OV 13 december 1978
Aan: DIO/PI - Chef DIO No.: 208/78
Onderwerp: Nucleair exportbeleid; kwestie inverters voor Pakistan

Telefonisch vernam ik 12 dezer van dhr. Nieuwland van de BEB dat hem na ruggespraak met technici uit Almelo over bovenstaande kwestie gebleken was dat de bewuste "inverters" zeer speciaal zijn, op grond van de technische karakteristieken ervan en de te stellen materiaal-eisen om inverters geschikt te maken voor UC-installaties. Daaruit volgt volgens dhr. Nieuwland dat de "inverters" vallen onder categorie C129 van de Cocom-lijst die spreekt over ".... en speciaal ontworpen delen en uitrusting voor gascentrifuges en gascentrifuge-installaties". UCN-Almelo zou nog schriftelijk de technische features van het door UCN gebruikte type inverters opgeven.

De heer Nieuwland stelt zich thans voor een EZ-brief te schrijven aan de fabrikanten in Nederland van dit soort produkten om hen attent te maken op het feit dat eventuele exporten van "inverters" vallen onder het Uitvoerbesluit strategische goederen en dat dus een licentie vereist is. Hij zou in zijn archief nagaan welke potentiële andere fabrikanten van dit produkt er in Nederland waren, naast de twee door ons genoemde bedrijven.

Voorts stelde hij zich voor een antwoord brief aan BZ te schrijven met de mededeling dat de fabrikanten over dit onderwerp gealerteerd waren en dat "BZ dus gerust kon zijn".

Op mijn vraag of de BEB desondanks voornemens was om de fabrikanten terzake voor een gesprek te convoceren, antwoordde dhr. Nieuwland ontkennend. Hij achtte een dergelijk gesprek niet nodig, nu was vastgesteld dat export van inverters niet kon plaats vinden zonder licentie.

Ik leg het bovenstaande schriftelijk vast, mede t.b.v. het dossier. Op andere facetten van dit vraagstuk zullen wij ons nog dienen te beraden, o.m. over de zgn. "grey area"-problematiek als geheel.

Van: DRW DFO

Datum: 2 februari 1979

Aan: DIO - DGPZ

Onderwerp: Nucleaire activiteiten Pakistan

De Amerikaanse Ambassaderaad [REDACTED] bezoekt mij hedenochtend voor een dringende démarche over de volgende strikt vertrouwelijke zaak. De Amerikaanse Administratie had informatie bereikt dat Pakistan "shopping efforts" voortzet in diverse landen ter verkrijging van onderdelen voor haar nucleair programma. Washington achtte het van belang om "promptly" met een aantal landen over deze zaak in consultatie te treden. Om die reden zou een beperkte Amerikaanse delegatie de volgende week overleg willen voeren in achtereenvolgens Den Haag, Parijs, Bonn en Bern. De delegatie zal worden geleid door Michael A. Guhin, Director Office of Non-Proliferation and Export Policy van het State Department, vergezeld door enkele intelligence and technical experts. De instructie voor de Amerikaanse Ambassadeur alhier specificeerde deze expertise als komende uit: "non-proliferation area, export control area and technical side of reprocessing and enrichment areas". De instructie vermeldde voorts dat de Amerikaanse delegatie "will be discussing sensitive intelligence information on the Pakistan nuclear programme." Tenslotte werd nadrukkelijk vermeld dat "fact and purpose of the visit should be closely held".

De heer [REDACTED] verzocht om zo mogelijk nog heden te vernemen of de Amerikaanse delegatie op 6 dezer des morgens het beoogde overleg zou kunnen voeren.

Ik heb de heer [REDACTED] toegezegd zijn démarche uiteraard ogenblikkelijk in behandeling te zullen nemen, daaraan toevoegend dat ik in ieder geval contact zou moeten opnemen met het Ministerie van Economische Zaken, in welk verband ik herinnerde aan de "inverters" problematiek welke eveneens in nauw overleg tussen de Ministeries van Economische Zaken en Buitenlandse Zaken werd en wordt behandeld.

Ik stel mij voor nog hedenmiddag spoedshalve telefonisch contact op te nemen met het Ministerie van Economische Zaken in verband met datum en uur van het beoogde overleg, alsmede over de samenstelling van de Nederlandse gespreks-groep. Ik ben zelf beschikbaar om het overleg voor te zitten. Overleg met DRW/AT heeft reeds hedenochtend plaatsgevonden.

5

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Redacteur: *[Handwritten signature]*

Datum: 12/2

Par. *[Handwritten]* Medeparaaf en datum:

Vastgesteld	dat. 13/2
-------------	-----------

Visie na verzending:

MINUUT

1.	<i>[Handwritten]</i>	4.	
2.		5.	
3.		6.	

AAN: De Minister van Onderwijs en Wetenschappen
 t.a.v. Mr C.J.M. van Vliet
 Nieuwe Uitleg 1
 te
 's-GRAVENHAGE

[Handwritten signature]
 13 FEB 1979

Dienstonderdeel: Directie Raad van Europa en Wetenschappelijke Samenwerking

Datum: 12 februari 1979

Onderwerp: Fourth International Summer College on
 Physics and Comtemporary needs,
 Nathiagali (Pakistan), 16 juni-4 juli 1979

Kenmerk: DRW/AT-43628-

Hierbij doe ik U toekomen een copie van een brief, afkomstig van de Pakistan Atomic Energy Commission, No. ScIV.1(1)/79, d.d. januari 1979, inzake bovenvermeld onderwerp. Bij de brief zijn als bijlagen gevoegd posters, waarin alle noodzakelijke informatie over het zomercollege, en deelnameformulieren in te vullen door U, of door de deelnemers.

Ik moge U verzoeken de brief met bijlagen te distribueren naar de onder U ressorterende instellingen e.d., welke belangstelling zouden kunnen hebben voor bovengenoemde bijeenkomst.

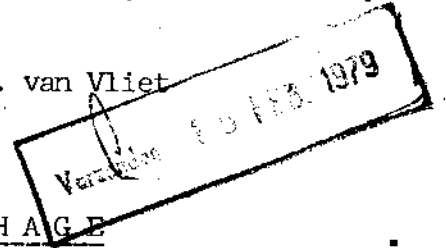
DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
 Voor de Minister
 Het Hoofd van het Bureau Atoomzaken,

(Drs A.J. van Galen Last)

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

PLEIN 23 - 'S-GRAVENHAGE - TEL. 614941

AAN: De Minister van Onderwijs en Wetenschappen
t.a.v. Mr C.J.M. van Vliet
Nieuwe Uitleg 1
te
's-GRAVENHAGE

Dienstonderdeel: Directie Raad van Europa en Wetenschappelijke Samenwerking

Datum: 12 februari 1979

Onderwerp: Fourth International Summer College on
Physics and Contemporary needs,
Nathiagali (Pakistan), 16 juni-4 juli 1979

Kenmerk: DRW/AT-43628-

./.
Hierbij doe ik U toekomen een copie van een brief, afkomstig van de Pakistan Atomic Energy Commission, No. ScIV.1(1)/79, d.d. januari 1979, inzake bovenvermeld onderwerp. Bij de brief zijn als bijlagen gevoegd posters, waarin alle noodzakelijke informatie over het zomercollege, en deelnameformulieren in te vullen door U, of door de deelnemers.

Ik moge U verzoeken de brief met bijlagen te distribueren naar de onder U ressorterende instellingen e.d., welke belangstelling zouden kunnen hebben voor bovengenoemde bijeenkomst.

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
Voor de Minister
Het Hoofd van het Bureau Atoomzaken,

(Drs A.J. van Galen Last)

PK. NO. 24148

PAKISTAN ATOMIC ENERGY COMMISSION
P.O. BOX 1114

ISLAMABAD (PAKISTAN)

TELEX : 5727 ATCOM ISLAMABAD ~~ATCOM ISLAMABAD~~

No. ScIV=1(1)/79

.1.1979

Dear Sir,

Sub: FOURTH INTERNATIONAL SUMMER COLLEGE ON PHYSICS AND
CONTEMPORARY NEEDS TO BE HELD AT NATHIAGALI PAKISTAN
FROM JUNE 16 TO JULY 4, 1979

It gives me a great pleasure in informing you that Pakistan Atomic Energy Commission is organising the above mentioned 4th Summer College with the co-sponsorship of International Centre for Theoretical Physics, Trieste, Italy.

I am enclosing poster/posters of the summer college which give the necessary information regarding the college. The application forms are enclosed so that your goodself or the intending participants from your organisation may apply.

Yours faithfully,

M Aslam

(Dr. Mohammad Aslam)
Sec. Secretary, 4th Summer College

Encl(2)

[33]

A 4/13

Ministerie van Economische Zaken

Voor Djo 4/13/4

Dit is verzonden met voorgesloten Brief

De heer Minister van Buitenlandse Zaken,
Plein 23,
2511 CS 's-GRAVENHAGE.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN	
2. DIO/OV	3. DIO/PL
INGEK	29 MAART 1979
AGEND	91497
	9984 1987/1979

26 maart 1979
BEB/DMZ/AIUZ
179/1818
2233

Nucleair exportbeleid;
non-proliferatie.

In antwoord op Uw brief van 1 februari 1979, kenmerk DIO/OV-12063 inzake bovenvermeld onderwerp, deel ik U mede dat voor de uitvoer van frequentie-omvormers speciaal ontworpen voor gebruik bij ultracentrifuges naar Pakistan, onder de huidige omstandigheden geen vergunningen zullen worden verstrekt. Bij uitvoer van bedoelde frequentie-omvormers naar andere landen wil ik U in daarvoor in aanmerking komende gevallen gaarne raadplegen.

De van Britse zijde veronderstelde doch niet geïdentificeerde "grijze zone" heeft op mijn Departement de nodige aandacht. Mochten goederen worden getraceerd welke geacht kunnen worden tot die "grijze zone" te behoren, dan zal daarvan ook in het multilaterale (COCOM)-overleg melding worden gemaakt. Daarbij wil ik opmerken dat de Nederlandse nucleaire goederenlijst zoals begrepen in de bijlage bij het Uitvoerbesluit Strategische goederen (de posten 0101 t/m 0141) reeds meer omvat dan de zgn. "triggerlist" van de Londense "suppliersgroup" en het Non Proliferatie Verdrag zodat bedoelde nucleaire lijst reeds een "grijze zone" omvat ten opzichte van de "triggerlist".

Mochten de Britten erin slagen nog andere "grijze" goederen te identificeren dan zal ik dat uiteraard gaarne vernemen. Een Britse melding daarvan in het multilaterale (COCOM)-overleg, zou evenwel meer effectief kunnen zijn. Het lijkt mij nuttig de Britten daarop te wijzen.

DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN,

50

9210/131/7
2/192

's-Gravenhage,
ir.-Gen. XXXXX
Kenmerk
(Gebouw) Toestel

Onderwerp

(A) Bezuiden-
dijkweg 30
(B) Leen van N.O.
Instituut 123
(C) Pr. Beatrixlaan 7

Postadres
Postbus 20101
3000 EC 's-Gravenhage

Telefoon
(070) 61 4011

Telegraafadres
ecza gv

Telex
31059 ecza nl

USG

chef DIO

Aan de Minister van
Economische Zaken
te

's-Gravenhage

Directie Internationale Organisaties

1 februari 1979

Nucleair exportbeleid; non-prolifera-
tie

DIO/OV-12063

Met belangstelling heb ik kennis genomen van Uw brief van 10 januari j.l., no. BEB/DMZ/AIUZ-178/14810 over bovenstaand onderwerp en van de daarbij gevoegde brief die door Uw ministerie is verzonden aan daarvoor in aanmerking komende bedrijven in Nederland.

Bij het daar gestelde inzake het vereiste van een vergunning krachtens het Uitvoerbesluit Strategische Goederen, zou ik mijnerzijds nog willen aantekenen dat ik er van wil uitgaan dat dergelijke uitvoervergunningen voor leveranties aan Pakistan voor het onderhavige artikel niet zullen worden verleend. In die gevallen dat Uw departement zou menen de exportvergunning voor andere afnemers wel te kunnen verlenen, zal ik daarover gaarne worden geraadpleegd.

Voorts wil ik Uw aandacht vragen voor een meer algemene kwestie inzake het nucleaire exportbeleid.

In de Engelse "Speaking note" gevoegd bij mijn brief van 30 november j.l. is op pag. 1 tevens sprake van het gehele gebied van de "grijze zone" die bij de Britse autoriteiten thans bijzondere aandacht geniet, "with a view to compiling a list of the more significant items which should perhaps be made subject to export control". De "speaking note" gaat dan verder met het verzoek om te vernemen van andere landen die zich bij de Londense Richtlijnen van de "Nucleair Suppliers Group" hebben aangesloten, welke stappen zij overwegen te nemen om dat "grijze zone"-onderwerp te behandelen.

Gaarne zou ik Uw mening over dat laatste punt vernemen.

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

2. uit hansard 28 juli 1978 (written answers):

q u o t e

trade. nuclear power (equipment exports)

mr. frank allaun asked the secretary of state for trade if the supply to pakistan by emerson industrial controls of swinjon of equipment which will form part of that government's technological capability to manufacture their own nuclear weapons was made with his approval.

mr. dell: no. a licence to export such equipment would have been needed only if the goods involved had been subject to the export of goods (control) order 1970.

u n q u o t e

opwijs e.e.a. inmiddels achterhaald door britse beleid terzake thans verscherpt.

aantekenen dat bovenaangehaalde teksten, alsmede het in mijn 625 422 van 30 maart 1979 u. toegegane, volgens fco enige is dat met betrekking tot dit onderwerp in handelingen (hansard) van house of commons is te vinden.

fack 625 437

-----
londen, 2 april 1979 ++ mr ++

31326c buza nl
londen crypto

ONTVANGEN TELEXBERICHT

Kopie:	Dir. <u>D 40/0V</u> Visie
	Ag. no. <u>94931</u>
	Dossier <u> </u>

28812 netemb g correctie ondertekeningsnummer was 625422 wordt 625423

31326a buza nl adva dgis dio, -/pm/ov

94931

London crypto

afkomstig van: amb. Londen
bestemd voor: min. v. b.z.

i m m e d i a t e

=====

terstond in handen van dio/ov

onderwerp: vk levering strategische goederen aan pakistan.

onder verwijzing tel. verzoek mr. bruyns (dio/ov)
volgt terzake tekst uit hamsard 27 november 1978:

q u o t e

mr. frank allaun asked the secretary of state for trade if he will make a statement on the supply to pakistan of equipment which could be used to make nuclear weapons, by certain british firms., and if he will take action to prevent this supply in accordance with british obligations under the nuclear non-proliferation treaty.

mr. meacher: the government accord the highest priority to measures to prevent the proliferation of nuclear weapons. a wide range of goods, some of which could contribute to nuclear proliferation, is subject to control under the export of goods (control) order 1978. this control was extended by amending the order with effect from 9th november 1978 to prohibit the export to any destination of certain frequency changers except under the authority of a licence.

u n q u o t e

fack ~~xxxxxxx~~ 625423

Londen, 30 maart 1979 ++ mr ++

31326a buza nl
28812 netemb g

ONTVANGEN TELEXBERICHT

Kopie:	Dir. <i>50/00</i>	Visie
	Ag. no.	94931
	Dossier	

AFGELEZEN

AFGELEZEN

28812 netemb g

31326a buza nl

adva dgis dio, -/pñ/ov

london crypto

afkomstig van: amb. londen
bestemd voor: min. v. b.z.

i m m e d i a t e

=====

tenstond in handen van dio/ov

onderwerp: vk Levering strategische goederen aan pakistan.

onder verwijzing tel. verzoek mr. bruyns (dio/ov)
volgt terzake tekst uit hansard 27 november 1978:

q u o t e

mr. frank allaun asked the secretary of state for trade if he will make s statement on the supply to pakistan of equipment which could be used to make nuclear weapons, by certain british firms., and if he will take action to prevent this supply in accordance with british obligations under the nuclear non-proliferation treaty.

mr. meacher: the government accord the highest priority to measures to prevent the proliferation of nuclear weapons. a wide range of goods, some of which could contribute to nuclear proliferation, is subject to control under the export of goods (control) order 1978. this control was extended by amending the order with effect from 9th november 1978 to prohibit the export to any destination of certain frequency changers except under the authority of a licence.

u n q u o t e

fack 625 ⁴²³~~423~~

-----

londen, 30 maart 1979 ++ mr ++

31326a buza nl
28812 netemb g

ONTVANGEN TELEXBERICHT

nr. 505168

Kopie: m r t s adva dgpz ap dges dgis plan
amad dpn dcv dio, -/afdn/ec
jura dav vdo aod deu, -/me/we

Dir.	Visie
Ag. no.	
Dossier	

bonn, 29 maart 1979

afkomstig van bonn
bestemd voor min van bz

i m m e d i a t e

verzoeken terstond ter hand stellen d p n en dio/ov.

onderwerp: uitzending z d f van 28 dezer.

ref. tel. gesprek van den berg dpn/wo-quanjer dd. heden.

volgen meest relevante gedeelten van tekst, over-
genomen van geluidsband:

''
offenbar lassen die kontrollmechanismen des
atomwaffensperrvertrages luecken. denn ueber einen interessanten
umweg gelang es den pakistani sich zugang zu der besonders
geheim zu haltenden gaszentrifugetechnologie zu verschaffen.
der pakistanische wissenschaftler dr. aku khan wurde nach
seinen studien in delft und leuven bei der amsterdamer firma
f d c eingeschleusst - hier das werkstor - die im auftrag
der hollaendischen regierung an der entwicklung der u c
technologie arbeitet. hier erhielt er einblick in geheime
verfahren der atmelo-anlage. heute ist dr. khan leiter des
streng geheimen projektes zum aufbau einer gleichartigen
anlage. zustaendig fuer das projekt: die pakistanische
atombehoerde und die pakistanische armee, in gestalt des
brigadegenerals said. seine adresse: special works organisation,
169 keystone road, westridge/rawalpindi. die pakistanische
handelsmission in brussel, die heute in bonn untergebracht
ist, bemuehte sich um grosse mengen der fuer den bau
einer uran-anreicherungsanlage benoetigten materialien
und ausruestungsgegenstaende, sodass davon auszugehen ist,
dass die pakistanische behoerde bereits ueber eine genaue
kenntnis der anlage verfuegten. wieweit das pakistanische
geheimprojekt gediehen ist, belegen hinweise in internationalen
zeitschriften wie 'nucleonics week' vom 12. oktober 1978.
pakistan koennte im begriff stehen gaszentrifugensysteme
fuer die militaerische urananreicherung fertigzustellen.
anlass fuer derartige meldungen war eine anfrage im britischen
parlament mit der der fraktionsvorsitzende der labourparty
den britischen handelsminister auf die moeglichkeit einer
militaerischen nutzung von lieferungen der firma emerson
electric hinwies. emerson electric lieferte an pakistan
damals sogenannte emerson electric, die die zentrifugen mit dem

== 2 ==

notwendigen hochfrequenzstrom versorgen. die pak. botschaft erklarte damals, diese lieferungen seien fuer eine pak. textilfabrik bestimmt. erst nach der anfrage des labour-fraktionsvorsitzenden verschaerfte die britische regierung die ausfuhrbestimmungen fuer geheimzuhaltendes material. frage an den fraktionsvorsitzenden der labourparty mr. frank elahan (?): mr. e., haben sie kenntnis davon, dass die umrichter, die emerson electric an pakistan geliefert hat, zur herstellung nuklearer waffen benutzt wurden oder benutzt werden sollen?

ja, habe ich. weil diese umrichter von einem typ sind, die eine frequenz haben, die von der britischen atomenergiebehoerde benutzt werden und nicht geeignet sind, eine textilfabrik zu steuern.

und zweitens hat der damalige premierminister von pakistan bhutto im oktober vergangenen jahres oeffentlich erklart, dass sein land dabei sei, die voraussetzungen zur herstellung nuklearer waffen zu schaffen. mr. e., ich habe erfahren, dass eine deutsche firma in diese verkaeufe verwickelt ist. stimmt das?

ja, und ich decke zum ersten mal auf, dass eine deutsche firma im auftrage der pakistanischen regierung arbeitet und als zulieferer. die firma heisst team industries mit sitz im leonberg/eltingen und ich meine, dass diese abwegige methode sich ausrestungen zu verschaffen, die angeblich fuer eine textilfabrik bestimmt sind doch ein wenig verdaechtig ist - zumal wir genau wissen, dass sie nicht fuer eine solche textilfabrik bestimmt sind. die in leonberg/eltingen ansaessige firma team industries hat das geschaeft mit der britischen firma emerson-electric bestaetigt und darauf erklart, es sei voeltig legal im rahmen der bestehenden ausfuhrbestimmungen abgewickelt worden. wahrscheinlich sind auch noch andere deutsche firmen an derartigen transaktionen beteiligt. besonders beunruhigend ist, dass pakistan enge beziehungen zu radikalen arabischen laender wie lybien unterhaelt. so tritt lybien moeglicherweise als financier dieser und anderer geschaeft auf. lybien strebt ungeachtet seines beitriffs zum atomwaffensperrvertrag atomwaffen an. bereits 1974 erklarte der lybische staatspraesident khadafi bei einer besichtigung des pakistanischen reaktors kanup (?): wir muessen alle unsere kraefte zusammenfassen, um unsere feinde zu bekaempfen. wie aus einer reihe von veroeffentlichungen hervorgeht, bot khadafi 1976 den pakistani die finanzierung der damals von frankreich zugesagten wiederaufbereitungsanlagen an, wenn pakistan lybien einen teil des plutoniums ueberlassen wuerde. dieser vorschlag wurde september 1976 von 2 abgesandten khadafis ueberbracht. wie aus weiteren arabischen veroeffentlichungen hervorgeht, erneuerte der lybische premierminister, jalouth, oktober 1978 in pakistan die bereitschaft lybiens, pakistanische kernenergieprojekte zu finanzieren. wie wenig sich pakistan den luxus 'atombombe' leisten kann, belegt sein derzeitiger versuch, den kampf gegen den hunger im eigenen land mit einem milliardenhilfsprogramm ueber kredite aus der ganzen welt zu

=====

finanzieren.

„

tot zover tekst bij beelrapportage.
volgen belangrijkste punten uit commentaar van Loewenthal,
presentator van het programma.

„

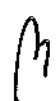
vom finanziellen aspekt einmal abgesehen, hier baut sich ein
land, das dem atomwaffensperrvertrag nicht beigetreten
ist, eine hochmoderne uranreicherungsanlage. das technische
wissen besorgt man sich im ausland, indem man einen wissenschaftler
in jene hollaendische firma entsendet, die angeblich an der
entwicklung des verfahrens beteiligt ist. die notwendigen teile
besorgt man sich auf umwegen ebenfalls im ausland, wobei
den hier in europa beteiligten ruhig unterstellt werden soll,
dass sie von dem pakistanischen endzweck nichts wussten und im
rahmen der hier geltenden ausfuhrbestimmungen handelten.
finanziert wird das ganze von einem arabischen politiker,
dessen hass gegen israael und gegen alle die im nahen-osten
frieden wollen, weltweit bekannt ist. gerade angesichts
des abschlusses des friedensvertrages zwischen aegypten
und israael bekommt unser beitrag eine besondere bedeutung,
denn bei dem gedanken, dass sich atomwaffen in den haenden
von oberst khadafi und damit fast automatisch in den haenden
des fanatischen palestinenters arafat befinden, kann wohl
niemand im westen mehr ruhig schlafen. ueber die enge
zusammenarbeit zwischen pak. und der palistinenser-organisation
p l o wurde uebrigens im februar in london einzelheiten
bekannt, aus denen u.a. hervorgeht, dass pak. palestinenters
als piloten ausbildet ebenso wie u-boot-besatzungen, kurse
fuer infanterie, kommando- und fallschirmspringerausbildung
abhaelt und dass zunehmend p l o-kuriere mit gefaelschten
pakistanischen paessen unterwegs sein sollen, um waffen
und sprengstoff zu transportieren.

.....

was lybien betrifft, so ist fuer mich der hoehepunkt
eine information aus bonn, nach der der bundesregierung
eine kredit-burgschaft fuer einen auftrag an deutsche
firmen uebernommen hat, die militaercamps in lybien,
naemlich in tripolis und bengasi errichten soll. auftraggeber
ist die lybische armee. die bundesregierung uebernimmt
die haftung fuer 248,9 millionen dm. mit weiteren auftraegen
wird gerechnet. die bundesregierung hat weiter deckungszusagen
erteilt fuer noch im verhandlungsstadium befindliche geschaeft,
die einen umfang von sage und schreibe 5,6 milliarden dm
erreichen wird. ich bin selbstverstaendlich fuer export-
geschaeft im groesstmoeglichen umfang - aber in derartige
spannungsgebiete, da glaube ich, bieten sich noch eine
ganze fuehle von fragen an, die hier zu stellen waeren.
unser beispiel lybien-pakistan und die engen verbindung
der pakistanis zur p l o sollten allen verantwortlichen
zu denken geben.

„

geluidsband gaat u per e.v. koerier toe.

DPN/IP

Berichten van persagentschappen

aan

DRW/AT

Copie conform: M, R, T, S, PLVS, DGPZ, DGES, DGIS, plv. DGIS, ADVA, AMAD, VADV, JURA, PLAN, DEU, DWH, DAM, DOA, DIE, DES, DIO, DFO, DTH, DRW, DAV, DKP, DAZ, AP, DBD, DCV, VDO, DPN. DEU/ME DOAKA DIO/OU/PI DRW/AT PS Islamabad

DAM/ND Bonn Washington Londen 10 APR. 1979

1861-3-79

binn 46 anp 10/4/79 1245 0935 bi

tweede kamer

oor: kennis bouw verrijkingfabriek pakistan van urenc

den haag - pakistan zou de kennis voor de bouw van een uranium-verrijkingfabriek voor de fabricage van atoomwapens rechtstreeks hebben van urenc-nederland. de ppr-tweede-kamerleden jansen en waltmans hebben de ministers van buitenlandse en economische zaken schriftelijk gevraagd hoe dat zit, en welke controle er bestaat op kennisuitwisseling met andere landen.

van minister van der klaauw van buitenlandse zaken willen de kamerleden weten of nog andere landen dan pakistan, die het verdrag tegen de verspreiding van kernwapens (non-proliferatieverdrag) niet hebben ondertekend, daarmee bezig zijn. ze zijn voorts bang, dat via pakistan libye in het bezit komt van kernwapens. pakistan en libye hebben nauwe betrekkingen.

pakistan zou bij een aantal particuliere ondernemingen in groot-brittannie en west-duitsland materialen en apparatuur kopen, nodig voor de bouw van een verrijkingfabriek voor uranium. in groot-brittannie zouden zogenaamde omvormers zijn besteld onder het mom, dat ze voor een textielfabriek waren bestemd. omvormers van het bestelde type zijn daar evenwel volstrekt ongebruikelijk, aldus de kamerleden.

de regering moet, zo menen zij, er bij de urenc-partners groot-brittannie en west-duitsland op aandringen de export van 'gevoelig materiaal' aan pakistan alsnog tetverhinderen. voor de verenigde staten was de situatie rond de bouw van de uraniumverrijkingfabriek in pakistan vorige week aanleiding om alle economische en militaire hulp aan dat land stop te zeteen.--

NOW WHITE TELEEX SNEEUWUIT TELEEX BLANCK

1. Op een codeber. mag teleg. niet in open taal worden geantwoord, tenzij aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (zie Richtlijnen).
2. Afschriften van codeberichten mogen uitsluitend door de afdeling Verbindingen worden vervaardigd.
3. Over de inhoud van een codeber. mag niet met verwijzing naar dat bericht per telefoon worden gesproken. Dossiers, welke codeber. bevatten, dienen veilig te worden opgeborgen.

KOPIE:
gs m r t s
dgpz ap dpn
dges dgis
plv.dgis dcv
plan vdo amad
ps aod adv,dgis
dav drw
doa,-/za
deu,-/oe
dwh,-/nc
dio,-/afdn/ec

60
MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN
AFDELING VERBINDINGEN
's-GRAVENHAGE, Lange Houtstraat 28
TEL. Nos: 465622; 614941 - 2531

REFERENTIE No: 9341	KOPIE No: 26
Dir./Afd.:	
Visie	
Ag. No:	
Dossier:	

ONTVANGEN CODEBERICHT

DATUM VAN ONTVANGST:
9 april 1979
BESTEMD VOOR:
min. van b.z.

DATUM VAN AFZENDING:
9 april 1979

AFKOMSTIG VAN: i s l a m a b a d

PARAAAF/OPM.:

onderwerp : pakistan-v.s.
pakistan-afghanistan

~~CONFIDENTIEEL~~

het knelpunt in de verhouding pakistan-v.s. en de reden van de gespannen sfeer rond het bezoek begin maart van deputy secretary of state christopher (mijn 14) is eens te meer pakistans streven naar het bezit van een atoomwapen.

nadat op 6 dezer washington de afbreking van de ontwikkelingshulp voor huidig en volgend financieel jaar (totaal ongeveer 95 miljoen dollar) had bekend gemaakt, heeft gisteren een woordvoerder van het ministerie van buitenlandse zaken alhier op daartoe bijeengeroepen persconferentie ontkend dat pakistan een atoomwapen probeert te ontwikkelen of dat libie of enig ander land bij het pakistaanse atoomprogramma betrokken is. hij noemde de v.s. beslissing een discriminatie omdat andere zich niet aan internationale controle onderwerpende landen (bedoeld is in eerste instantie india) met nucleaire wapencapaciteiten in het bezit van plutonium en uranium opwerkingsinstallaties, wel amerikaanse hulp blijven ontvangen.

mijn zojuist uit washington teruggekeerde v.s. collega zeide mij dat state gezien de overduidelijke bewijzen (de bestaande kerncentrale kan slechts op niet verrijkt uranium werken zodat het nagestreefde plutonium er verrijkt uranium kennelijk voor andere dan vreedzame doeleinden moeten dienen) geen andere keuze had gehad dan krachtens glenn amendement hulp afbreken, doch zolang mogelijk had getracht publiciteit te vermijden.

ambassadeur hummel wees er voorst op dat v.s.-pakistan dialoog over pakistan's wapenbehoefte voortgaat tegen achtergrond van de dreiging uit afghanistan. hij meende dat deze dreiging voor wat betreft subversieve acties en/of meer openlijke confrontaties slechts substantie heeft indien en voor zover de s.u. zich er mee zou associëren i.o.g. concrete acties zou instigeren. hij wilde er voorshands vanuit gaan dat s.u., afgezien van bestaand geknoei op laag niveau, een grotere actie tegen het zwakste punt baluchistan eerst zou willen toestaan indien de politieke toestand daartoe rijp is, en er een redelijke kans op succes zou zijn.

van agt 25 + /

~~CONFIDENTIEEL~~

DPN/IP

Berichten van persagentschappen

aan

WFW/AT

Copie conform: M, R, T, S, PLVS, DGPZ, DGES, DGIS, plv. DGIS, ADVA, AMAD, VADV, JURA, PLAN, DEU, DWH, DAM, DOA, DIE, DES, DIO, DFO, DTH, DRW, DAV, DKP, DAZ, AP, DBD, DCV, VDO, DPN. DWH/NC DOA/ZA DIO/DU/PI DRW/AT PS

1861-6-78

9 APR. 1979

buit 36 upi-reuter 8-4-79 de 1945

pakistan reageert bitter op stopzetting amerikaanse hulp

islamabad - pakistan heeft met bitterheid gereageerd op de stopzetting van de amerikaanse economische hulpverlening en heeft de v.s. beschuldigd van het meten met twee maten.

washington had de hulp stopgezet omdat pakistan bezig is een uraniumverrijkingsfabriek te bouwen waarover het geen internationale controle zou willen toestaan. de verrijkingsinstallatie kan uranium produceren waaruit kernwapens kunnen worden vervaardigd.

het pakistaanse ministerie van buitenlandse zaken "spreekt categorisch tegen dat achter het vreedzame program van pakistan het plan steekt tot het produceren van kernwapens". het amerikaanse besluit is een discriminerende daad. hij zei dat india, israel en zuid-afrika over nucleair vermogen beschikken. maar zij worden door washington niet behandeld zoals pakistan. enkele van die landen worden door de v.s. bewapend. "daarentegen wordt pakistan, dat zijn nucleaire faciliteiten onderwierp aan internationale inspectie, beroofd van economische hulp".--.

buit 40 afp 8-4-79 de 2115

pakistan reageert bitter op stopzetting amerikaanse hulp (2)

bij het bureau voor amerikaanse hulpverlening in pesjavar, ca 150 km ten noorden van islamabad, heeft zich zondag een krachtige explosie voorgedaan. er zijn geen slachtoffers.--.

(5)

AMBASSADE VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN
SRW/HJ
5 APR. 1979
13.339.2
Pakistan

ROYAL NETHERLANDS
EMBASSY

No. 1038/204

Islamabad, 3 april 1979

Pakistan-India: nucleair.

rk

RECEIVED

Op 31 maart jl. publiceerden de dagbladen hier een persbericht uit Delhi als zou de Indiase Minister van Buitenlandse Zaken, de heer Vajpayee, in antwoord op parlementaire vragen hebben verklaard dat op grond van de bestaande aanwijzingen dusver niet is kunnen blijken dat Pakistan inderdaad een "nuclear explosive capability" tracht te verwerven. Op diezelfde dag heeft een woordvoerder van het Ministerie van Buitenlandse Zaken alhier nadere gegevens bekend gemaakt over een dusver vertrouwelijk behandelde briefwisseling tussen de Indiase Minister-President (en dus niet de President, zoals ik onlangs en marge van Pakistan's uittreden uit OEFEO in een bericht langs andere weg meldde) en Generaal Zia. Uit het desbetreffende persbericht haal ik het volgende aan:

"The spokesman said the Indian Prime Minister had written a letter to President Zia-ul-Haq in the middle of February expressing concern about Pakistan's efforts to acquire nuclear explosion capability. Mr. Desai had stated that such a step would upset the balance of power in the region and promote competition in the development of nuclear capability. He said the President sent the reply early this month telling Mr. Desai that his apprehensions were based on misleading reports about Pakistan's nuclear programme. It was emphasised that the programme was entirely geared for peaceful uses of nuclear energy. The purpose of Pakistan's peaceful nuclear programme was to meet the country's energy requirements and to ensure availability of technology as inevitably the conventional fuel supply would run short, the President stated.

78

De Minister van Buitenlandse Zaken
te

g-travenhage.

Islamabad, 3 April 1979

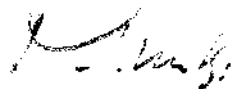
The President urged the Indian Prime Minister to lend his Government's support to the establishment of nuclear-weapons-free zone in South Asia and to accept international inspection or bilateral inspection on reciprocal basis of all nuclear facilities in India and Pakistan. He also suggested that India could make a lasting contribution towards curbing of nuclear proliferation by accepting full-scale safeguards for nuclear facilities or by acceding to the non-proliferation treaty. President Zia-ul-Haq assured the Indian Prime Minister that Pakistan would promptly follow India's lead in this matter.

The President also pointed out that Pakistan had no intention to acquire or develop nuclear weapons and had accepted cost-iron international safeguards to dispel any doubt about its nuclear programme and for its commitment of peaceful uses of nuclear energy.

The President also referred to various initiatives taken by Pakistan to curb nuclear proliferation. In this context the security assurances to non-nuclear States and the establishment of Nuclear-weapons-free zone were mentioned.

The President pointed out that regrettably progress in this field had been impeded by opposition from India. The President stated that India had an entire fuel cycle which was outside any safeguard and which meant that future Indian governments had the option to use nuclear capability for military purposes at any time they choose".

De Ambassadeur,

F.J.E.J. van Agt.

DPW
 - / AT
 DAV IK
 DIO (2x)

Aan de Minister van Economische Zaken
 te

's-Gravenhage

~~SECRET~~
 Internationale Organisaties

4 april 1979

Nucleairexportbeleid; non-
 proliferatie

DIO/OV-58603-943 GS

Met verwijzing naar en ten verfolge op mijn brief van 1 februari jl., kenmerk DIO/OV-12063, over bovengenoemd onderwerp moge ik het volgende onder Uw aandacht brengen.

Sinds de datum van mijn aangehaalde brief hebben diverse contacten plaats gevonden tussen ambtenaren van mijn Departement enerzijds en vertegenwoordigers van de Britse en Amerikaanse ambassades h.t.s. anderzijds over de nucleaire ambities van Pakistan.

Bij een van die contacten, namelijk op 6 februari, jl., zijn ook ambtenaren van Uw ministerie aanwezig geweest toen een team van Amerikaanse deskundigen strikt vertrouwelijk mededeling kwam doen van de voortgang die Pakistan bij zijn nucleaire ambities geboekt had. Als uitvloeisel van dat overleg hebben daarna wederom contacten plaats gevonden op ambtelijk niveau tussen onze beide Ministeries.

Zeer onlangs is mijn Departement wederom benaderd door de Britse ambassade h.t.s. over maatregelen die de Britse regering nodig had gevonden om nogmaals een aantal produkten onder de werking te brengen van de Britse "Export of Goods (Control) order". Van de bij die gelegenheid overhandigde "Speaking Note" met bijlagen moge ik U hierbij kopie aanbieden. Van de Nederlandse Regering wordt, voorzover nodig, parallelle actie gevraagd. Het doel van laatstgenoemde Britse export-maatregel was, zo werd gesteld, "a delaying affect on Pakistan's centrifuge programme", teneinde

- daarmee tijd -

DIO/OV-58603-943 GS

4 april 1979

2

~~SECRET~~

daarmee tijd te winnen voor actie op andere fronten. Zowel van Britse zijde als van Amerikaanse zijde is meegedeeld, dat over aanwijzingen werd beschikt dat Pakistan aanzienlijke vooruitgang had geboekt bij zijn nucleaire programma en dat daarnaast Pakistaanse pogingen voortgingen om voor dat doel benodigde kritische uitrustingsgoederen en onderdelen te verwerven in Westerse landen.

Inmiddels heeft ook de Amerikaanse overheid een nader onderzoek ingesteld naar de zgn. grijze zone-produkten die potentieel van belang kunnen zijn ter verwezenlijking van kernwapenambities van niet-kernwapenstaten, met de bedoeling een betere controle te verkrijgen op de export van dergelijke produkten.

Bij een in dit verband recentelijk verrichte démarche door de Amerikaanse ambassade alhier werd een lijst overhandigd van goederen die vanuit de Verenigde Staten voortaan uitsluitend mogen worden geëxporteerd na goedkeuring van de transactie door het Department of Energy en het State Department. Kopie van die lijst voeg ik hierbij. Met betrekking tot de punten 1, 2, 4 en 7 van de lijst zal ook de daarbij behorende technologie onder het export-vergunningenstelsel worden gebracht. Van VS-zijde is ons commentaar op deze lijst gevraagd.

Met betrekking tot de artikelen genoemd in deze Amerikaanse lijst, welke vorige week in Washington zou worden vrijgegeven, is nader gespecificeerd dat niet alle daarop genoemde produkten inderdaad sensitief zijn. De lijst is nl. zodanig samengesteld dat daarmee tevens voorkomen moet worden dat daaruit vrij gemakkelijk een "shopping list" door bepaalde landen zou kunnen worden afgeleid. Om die reden en derhalve ter misleiding zijn ook een aantal niet-sensitieve produkten op de lijst vermeld die strikt genomen geen uitvoervergunning zouden vereisen, maar dit thans wel doen.

In andere daarvoor in aanmerking komende hoofdsteden zal de Amerikaanse administratie soortgelijke démarches doen verrichten, teneinde ertoe bij te dragen dat Pakistan en andere landen niet elders

- sensitieve of -

DIO/OV-58603-943 GS

4 april 1979

3

~~SECRET~~

sensitieve of kritische produkten verwerven die hen door Britse en Amerikaanse exportmaatregelen worden ontzegd.

Het behoeft m.i. nauwelijks betoog dat het hier niet alleen om een technisch gecompliceerde maar ook politiek uiterst gevoelige materie gaat. Het zou een ernstige terugslag betekenen voor het internationale non-proliferatiestreven, waaraan de Regering krachtig steun wil verlenen, indien Pakistan zijn intenties - die mogelijk verder gaan dan alleen het bouwen van een UC-installatie voor vreedzame doeleinden - zou kunnen verwezenlijken. Het zou een blijkbaar mislukken signaleren van de afspraken van de "Nuclear Suppliers Group" en koren op de molen zijn voor al die landen die de grondgedachten van INFCE niet delen. Ook om binnenlands-politieke redenen is er m.i. alles aan gelegen om er nauw op toe te zien dat vanuit Nederland geen enkele medewerking aan het Pakistaanse streven wordt gegeven en dat er in het algemeen sluitende maatregelen worden uitgevoerd of zo nodig alsnog getroffen om de "grijze zone"-materie onder controle te houden.

Ik moge dan ook op U een dringend beroep doen om deze aangelegenheid met de nodige zorg maar ook voortvarendheid te doen behandelen en mij zo spoedig mogelijk in staat te stellen op de Amerikaanse en Britse démarches te reageren. Ik vertrouw er daarbij gaarne op dat tussen onze beide Departementen geregeld ambtelijk overleg zal plaats vinden.

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

65

ZENDBRIEF

No. 129/59

Bijlagen: 1; "Press Release " Pakistaanse Ambassade
Wenen

Aangeboden aan

De Minister van Buitenlandse Zaken
te
's-Gravenhage

- ter kennisgeving
- met verwijzing naar
- ter afdoening
- ter doorzending aan
- met verzoek om advies
-

DRW/AT 23 APR 1979 112444 OPMER: 813.339.2 Pakistan
--

De bijlagen worden ~~XXX~~ ^{niet} terugverwacht

Wenen, 18.4.1979

16T

Embassy of Pakistan
Gloriettegasse 22,
1130 Vienna.

April 10, 1979

Press Release

An act of Discrimination

Given below is the text of statement issued by Pakistan's Foreign Ministry on April 8:

"A spokesman of the Pakistan Ministry of Foreign Affairs categorically denied that Pakistan's Peaceful Nuclear Programme had behind it the intent or purpose of developing a nuclear weapon: its aim and orientation were directed solely towards peaceful ends, he said.

The spokesman made this statement in reply to the allegations made by a US State Department spokesman in Washington on 6 April and published in newspapers that the Carter Administration had decided to cut off developmental aid because the US suspected that Pakistan's activities in the field of peaceful uses of nuclear energy were directed towards non-peaceful purposes. The Foreign Office spokesman regretted the decision to cut off US aid which he said was an act of discrimination against Pakistan. He said other countries which had either exploded a nuclear device or had clearly acquired the capability to manufacture nuclear weapons and had rejected the application of international safeguards to their nuclear fuel cycle facilities including plutonium reprocessing and uranium enrichment plants were being aided or armed by the United States. On the other hand, Pakistan which had subjected its nuclear facilities to international inspection was being deprived of economic assistance. Such a policy could not be termed even-handed, he said.

The spokesman of the Ministry of Foreign Affairs insisted that Pakistan's concern over the

169

danger of spread of nuclear weapons was second to that of no other country. This was a matter of international record from 1966 to date. He recalled Pakistan's initiatives in the United Nations, the conference of the Committee on Disarmament, the United Nations Security Council, the Conference of non-nuclear weapons States and the Conference of the Organization of Islamic States, and also in other forums, to alert and activate the international community to address itself effectively to the prevention of proliferation of nuclear weapons and to assure the security of non-nuclear weapons states against nuclear threat or blackmail.

In this context, the spokesman referred to Pakistan's proposals in the General Assembly of the United Nations, which were adopted by overwhelming majorities on a nuclear weapons free zone for South Asia and nuclear guarantees for non-nuclear weapons states. If accepted and acted upon by all the nuclear weapons powers and the countries of this region, this recommendation would ensure against the danger of a spread of nuclear weapons. The Foreign Office spokesman reiterated the readiness of Pakistan to accept full scope safeguards to cover its peaceful programme of nuclear research if such safeguards were applied on a non-discriminatory basis- in other words, if the United States was willing to ensure its application without preferences and exclusions, to the nuclear programmes of other countries which are known to have acquired or are on the threshold of acquiring nuclear weapons capability. The spokesman noted the US' spokesman's statement that the US policy was a global one and not confined to Pakistan. If so, he said, the threat of nuclear proliferation called for a global response which could best be mounted in the United Nations forum on a basis of universality, non-discrimination and sovereign equality of states,

whether large or small. To approach the problem on an individual or selective basis and apply different standards to different states would imperil regional security and strengthen the forces of hegemonism in various parts of the world.

The Pakistani spokesman summarily rejected as false the charge that Pakistan was developing its nuclear programme with assistance from or in partnership with Libya or any other country".

AIDE MEMOIRE

On April 6, a State Department Spokesman announced in Washington that US development aid to Pakistan was being cut off "because of reports that it is building an atomic plant capable of producing nuclear weapons grade material". This and other reports emanating from the United States and some other countries are aimed at focusing attention and distorting Pakistan's nuclear development programme. The United States is clearly attempting to make an example of Pakistan as this is the first occasion that the Symington amendment has been invoked.

2. Pakistan's nuclear programme is for peaceful purposes only, and Pakistan has assiduously pleaded for the establishment of a nuclear free zone in South Asia. Furthermore Pakistan is fully prepared to accept international inspection of its nuclear research facilities in addition to existing IAEA safeguards on a non-discriminatory basis. The President of Pakistan in his reply of March 3, 1979 to Mr. Morarji Desai's letter has offered to open all Pakistani nuclear facilities to international inspection if India were to agree to similar inspections. Alternatively, the President has proposed that India may agree to inspection on a reciprocal and bilateral basis. The President has also offered to sign the nuclear non-proliferation treaty provided India would do so and to that end has suggested that as a first step India may agree to signing a joint and binding declaration alongwith other countries of the South Asian region that none will acquire nuclear weapons.

3. Furthermore, Pakistan's concern over the danger of spread of nuclear weapons is second to that of no other country. It is a matter of international record from 1966 to date. Pakistan's initiatives in the United Nations, the conference of the Committee on Disarmament, the United Nations Security

to address itself effectively to the prevention of proliferation of nuclear weapons and to assure the security of non-nuclear weapon states against nuclear threat or blackmail are well known. In this context, Pakistan's proposals in the General Assembly of the United Nations, which were adopted by overwhelming majorities on a nuclear weapon free zone for South Asia and nuclear guarantees for non-nuclear weapon states are noteworthy. If accepted and acted upon by all the nuclear weapon powers and the countries of this region, this recommendation would ensure against the danger of a spread of nuclear weapons.

4. The reports that Pakistan was developing nuclear capability with Libyan or any other assistance are completely false and baseless. Therefore, the action taken by the United States appears to be unjustified, and it is the considered opinion of the Government of Pakistan that the attitude of the United States towards Pakistan's peaceful nuclear programme is highly discriminatory. While Pakistan wishes to maintain good relations with the United States, and does not wish to get involved in a public argument with that country it cannot accept this kind of pressure which is unjustified since it is not applied to countries like, for example, South Africa, India and Israel, all of whom have nuclear facilities outside all international safeguards and are engaged in research programmes far more advanced than that of Pakistan's. Despite this, Pakistan will be ready to disclose its programme on a non-discriminatory basis; in other words, if other non-nuclear countries will open their research programmes to inspection.

AIDE MEMOIRE

On April 6, a State Department Spokesman announced in Washington that US development aid to Pakistan was being cut off "because of reports that it is building an atomic plant capable of producing nuclear weapons grade material". This and other reports emanating from the United States and some other countries are aimed at focusing attention and distorting Pakistan's nuclear development programme. The United States is clearly attempting to make an example of Pakistan as this is the first occasion that the Symington amendment has been invoked.

2. Pakistan's nuclear programme is for peaceful purposes only, and Pakistan has assiduously pleaded for the establishment of a nuclear free zone in South Asia. Furthermore Pakistan is fully prepared to accept international inspection of its nuclear research facilities in addition to existing IAEA safeguards on a non-discriminatory basis. The President of Pakistan in his reply of March 3, 1979 to Mr. Morarji Desai's letter has offered to open all Pakistani nuclear facilities to international inspection if India were to agree to similar inspections. Alternatively, the President has proposed that India may agree to inspection on a reciprocal and bilateral basis. The President has also offered to sign the nuclear non-proliferation treaty provided India would do so and to that end has suggested that as a first step India may agree to signing a joint and binding declaration alongwith other countries of the South Asian region that none will acquire nuclear weapons.

3. Furthermore, Pakistan's concern over the danger of spread of nuclear weapons is second to that of no other country. It is a matter of international record from 1966 todate. Pakistan's initiatives in the United Nations, the conference of

itself effectively to the prevention of proliferation of nuclear weapons and to assure the security of non-nuclear weapon states against nuclear threat or blackmail are well known. In this context, Pakistan's proposals in the General Assembly of the United Nations, which were adopted by overwhelming majorities on a nuclear weapon free zone for South Asia and nuclear guarantees for non-nuclear weapon states are noteworthy. If accepted and acted upon by all the nuclear weapon powers and the countries of this region, this recommendation would ensure against the danger of a spread of nuclear weapons.

4. The reports that Pakistan was developing nuclear capability with Libyan or any other assistance are completely false and baseless. Therefore, the action taken by the United States appears to be unjustified, and it is the considered opinion of the Government of Pakistan that the attitude of the United States towards Pakistan's peaceful nuclear programme is highly discriminatory. While Pakistan wishes to maintain good relations with the United States, and does not wish to get involved in a public argument with that country it cannot accept this kind of pressure which is unjustified since it is not applied to countries like, for example, South Africa, India and Israel, all of whom have nuclear facilities outside all international safeguards and are engaged in research programmes far more advance than that of Pakistan's. Despite this, Pakistan will be ready to disclose its programme on a non-discriminatory basis; in other words, if other non-nuclear countries will open their research programmes to inspection.

COPIE-MEMORANDUM

DIO
DOA
/ DRWVeel spoed

Van:

Datum:

DIO/PI

20 april 1979

Aan:

M via DRW - DGIS - S

No.: 10/79

Onderwerp:

Kamervragen UC/Pakistan

Bijgaand moge ik U een in overleg met DRW/AT en EZ opgesteld antwoord doen toekomen op vragen van kamerleden Jansen en Waltmans inzake bovengenoemd onderwerp. EZ, aan wie de vragen in eerste instantie zijn gesteld, zou spoedige beantwoording op prijs stellen. De tekst is aldaar geklaard tot en met DG Tieleman; Uw ambtgenoot heeft haar nog niet onder ogen gehad. Gaarne Uw instemming.

Copie
[Handwritten signature]
20/4

Concipiant
datum
Visie

Mr. Ch.F. Bouvy.

1 dhr. Weiss 3 AEP.
2 dhr. Stappers 4

grammatiekopie aan

J. Zaat, Bez. 6 (3x)

Aan
de Heer Voorzitter van de Tweede
Kamer der Staten-Generaal,
Binnenhof 1A,
2513 AA 'S-GRAVENHAGE.

's-Gravenhage.
Gen./HKKXMK
Kenmerk
(bouw) Toestel
Onderwerp

E.
V79-78.
2486.

Vragen van de heren
Jansen en Waltmans.

Naar aanleiding van de vragen van de leden
Uwer Kamer, de heren Jansen en Waltmans,
inzake een Pakistaans uraniumverrijkings-
project, ingezonden met Uw brief van
11 april 1979, nr. 79.0571, deel ik U
mede namens mijn ambtgenoot van Buitenland-
se Zaken het volgende mede.

1, 5, 6 en 9.

Op de pogingen die van Pakistaanse zijde
in het buitenland zijn ondernomen om
materialen en apparatuur te betrekken,
waarschijnlijk bestemd voor een Pakistaan
uraniumverrijkingsproject, is de Regering
tegen het einde van de maand oktober 1978
geattendeerd. Het betreft hier met name
de in vraag 6 bedoelde omvormers.
De Britse regering heeft de uitvoer van
dergelijke omvormers thans aan een ver-
gunning verbonden. Aan Nederlandse
bedrijven die de bedoelde omvormers of

ook in de Duitse Bondsrepubliek
s voor de export van uraniumver-
rijking te gebruiken omvormers
n vergunning vereist.

datum

1 20/4	2	3	4	5	6
Getypt	Gecoll.	Verzonden	Mede-afdoening van agenda no.	Rappel	

frequentie-omzetters zouden kunnen leveren, is daarop zekerheidshalve een schriftelijke waarschuwing uitgegaan, dat voor de eventuele uitvoer daarvan een vergunning is vereist krachtens het Uitvoerbepsluit Strategische Goederen. Tevens werd de aandacht gevestigd op de Kernenergiewet en het daarop gebaseerde Geheimhoudingsbesluit Kernenergiewet.

2. Wij beschikken niet over aanwijzingen die deze speculatie bevestigen.

beschikt 3. Volgens uit diverse bronnen verkregen gegevens van de niet-NVP-landen, - Frankrijk en de Volksrepubliek China daargelaten - verder alleen Zuid-Afrika over een uraniumverrijkingcapaciteit, die niet onder IAEA-controle is gebracht.

4. Het is niet juist dat kennis omtrent verrijkingstechnologie door Pakistan rechtstreeks bij Urenco Nederland is verkregen. Het is mogelijk dat geruchten terzake zijn ontstaan omdat in de jaren 1972-1975 een Pakistani als metallurg bij een van de *toelieferingsbedrijven* *ingeschakeld* is geweest. De kennis die daarbij kan zijn opgedaan bestrijkt, slechts een onbetekenend gedeelte van de ultracentrifugetechnologie.

Theravandae
kan UEN

zo is uit een nader ingesfeld onderzoek gebleken,

7. en 8.

Urenco (NL) is niet gerechtigd ^{te} contacte te onderhouden met derde landen met betrekking tot kennisuitwisseling. Hetzelfde geldt voor Urenco (UK) en uiteraard voor UCN, BNFL en Uranit, terwijl het eveneens zal gaan gelden voor Urenco (Dld.). Het recht tot zodanige contacten is voorbehouden aan Urenco Ltd., dat daartoe voorafgaande goedkeuring van de Gemengde Commissie behoeft. Tot nu toe heeft een dergelijk kennisuitwisseling niet plaatsgevonden.

Handwritten note:
- Koninkrijk
Nederlandsche
de 3

DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN,

Paraaf en datum

1

2

3

4

5

6

Vg. 70 Terug bij R.G.F. 25/10/51.

136B m. 7 E E m.p. B.E.B

Jansen, Waltmans-EcZa, BuZa.

1
Wanneer hebben Westeuropese inlichtingendiensten ontdekt, dat de Pakistaanse regering in het geheim bezig is met de bouw van een uraniumverrijkingsfabriek ten einde atoomwapens te kunnen produceren? Wanneer bent u daarvan op de hoogte gesteld? Welke stappen hebt u sindsdien ondernomen?

2
Kan redelijkerwijs worden verondersteld dat, gezien de nauwe banden tussen Pakistan en Libië, op deze wijze atoomwapens voor Libië binnen bereik komen?

3
Zijn er aanwijzingen dat ook andere landen, die het Non-proliferatieverdrag niet hebben ondertekend, soortgelijke activiteiten ontwikkelen?

4
Is het u bekend dat aangenomen wordt, dat de kennis omtrent de verrijkingstechnologie door Pakistan rechtstreeks bij URENCO Nederland verkregen is?

5
Is het waar, dat Pakistan bij diverse particuliere ondernemingen in het Verenigd Koninkrijk en de Bondsrepubliek materialen en apparatuur betreft, welke nodig zijn voor de bouw van een uraniumverrijkingsfabriek?

6
Is het u bekend, dat tot deze apparatuur z.g. omvormers behoren, die in het Verenigd Koninkrijk besteld zijn onder het voorwendsel dat deze zouden dienen voor een textielabriek, terwijl de omvormers van het bestelde type daarvoor volstrekt ongebruikelijk zijn?

7
Op welke wijze wordt door u toezicht uitgeoefend op de contacten tussen URENCO Nederland en derde landen met betrekking tot kennisuitwisseling?

Hoe verklaart u, dat de bedoelde kennisuitwisseling met Pakistan heeft kunnen plaatsvinden?

8
Wilt u nagaan of bij URANIT (BRD) en URENCO Ltd (VK) afdoende procedures zijn vastgesteld om vanuit een oogpunt van proliferatie ongewenste kennisuitwisseling te voorkomen?

9
Bent u bereid, bij uw ambtgenoten in het Verenigd Koninkrijk en de Bondsrepubliek stappen te ondernemen om de export van gevoelig materiaal naar Pakistan voor zover mogelijk alsnog te verhinderen?

Toelichting

Zie «ZDF-Magazine» van 29 maart en «De Volkskrant» van 9 april jl.

DPN/IP

Berichten van persagentschappen

aan DRW/AT

Copie conform: M, R, T, S, PLVS, DGPZ, DGES, DGIS, plv. DGIS, ADVA, AMAD, VADV, JURA, PLAN, DEU, DWH, DAM, DOA, DIE, DES, DIO, DFO, DTH, DRW, DAV, DKP, DAZ, AP, DBD, DCV, VDO, DPN. *DWH/NC DOA/IN DRW/AT DAV/MS*

1861-3-79

19 APR. 1979

dgl
fo az37
er0064 4
✓

nde/etats-unis: Le nucleaire sera au centre des conversations vajoayee-vance. (un)

washington 19 avr (afp) - Le probleme des livraisons d'uranium enrichi americain a l'inde sera au centre des conversations qu'aura la semaine prochaine m. atal bihari vajpayee, ministre indien des affaires etrangeres, avec le secretaire d'etat cyrus vance.

Ces entretiens sont prevus pour les 24 et 25 avril a washington a l'occasion d'un voyage de quatre jours aux etats-unis du ministre indien.

Les deux hommes, co-presidents de la commission conjointe americano-indienne, ne borneront sans doute pas leurs conversations a ce sujet.

Mais celui-ci fait l'objet d'intenses negociations entre washington et new delhi depuis l'explosion de la bombe atomique indienne de juillet 1974. il prend une importance d'autant plus grande que le pakistan a son tour cherche a se doter de la puissance nucleaire et a fait recemment l'objet, pour cela, des attentions americaines.

il a ete l'un des sujets des conversations entre le president carter et le premier ministre indien, m. morarji desai, il y a quelques mois.

suivra ar/hc
afp 190101

dgl
fo az52
er0065 4
✓

nde/etats-unis: Le nucleaire...(deux dernier)

washington - L'arret des livraisons d'uranium enrichi americain a l'inde aurait des consequences catastrophiques sur le programme nucleaire indien et sur l'alimentation en electricite de la region de bombay ou se trouve la centrale nucleaire de tarapur, a laquelle elles sont destinees.

Le 24 mars, la commission federale americaine de reglementation nucleaire a autorise la livraison -la 28 eme- de huit tonnes d'uranium enrichi a l'inde. une demande d'exportation pour une 29 eme livraison a ete aussitot deposee. Le departement d'etat s'y est officiellement declare favorable, mais a precise que l'evolution de la position de new delhi vis a vis des controles de l'agence internationale de l'energie atomique (aiea) sur ses installations nucleaires conditionnerait la 30 eme.

par contrat, les etats-unis se sont engages a fournir de telles livraisons jusqu'en 1993, mais ont pose la condition des garanties de l'aiea, conformement a la loi de non-proliferation adoptee par le congres americain.

ar/hc

X BLANCO INMACULADO TELEEX BOHNEWESS TELEEX MINION WHITE TELEEX

79 1973

163

DPR W

's-Gravenhage, 12 april

1973

c.c.
PLVS
DGPZ
DOES
DGIS
PLV/DGIS
DPN
VDO
AP
TR
DIO
OOA
..... ter behandeling
Antwoord uiterlijk : .....
Informatiecopie aan DPN - AP .....

De V. van der Sch. Castr. et

Namens de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal heb ik de eer, U mede te delen dat door het lid der Kamer

bijgaande vragen overeenkomstig artikel 107 van het Reglement van Orde zijn ingediend.

De griffier van de Tweede Kamer der Staten Generaal,

Aan de Griffier van de Tweede Kamer

12

v.d. Stoel – BuZa

Mag worden aangenomen dat, zolang Pakistan weigert al haar nucleaire activiteiten te onderwerpen aan IAEA-controle geen nucleaire leveranties van Nederland aan dit land zullen plaatsvinden?

Stopt hulp

Pakistan kan toomwapen produceren

Volkskrant 9-4-79

WASHINGTON/RAWALPINDI (Vt. Reuter) — De Amerikaanse regering heeft bestoten Pakistan in economische en militaire hulp er te geven, nadat de CIA tot de dekking was gekomen dat de Pakistaanse regering in het geheim afg was met de bouw van een centrale voor de verrijking van uranium. Daardoor zou de weg voor Pakistan open liggen om kernwapen te produceren. De uitrusting is de uranium-verrijkingsfabriek in Pakistan in West-Europa rocht.

De aankopen door de Pakistaanse regering van materialen en uitrustingsstukken voor een fabriek voor verrijken van uranium werden dekt door Westeuropese inlichtzendiensten. Pakistan kocht het materiaal bij privé-ondernemingen onder andere West-Duitsland en Groot-Brittannië. Maar ook in andere Westeuropese landen zou Pakistaanse uitrustingsstukken hebben rocht. Volgens Amerikaanse regeringsfunctionarissen wilde Pakistan het uraniumverrijkingsproces imiteren gebruikt wordt door het Brits-Ierlandse-Duitse consortium

Van onze redactie buitenland
AMSTERDAM — De gevolgtrekking van de Amerikaanse inlichtingendienst dat Pakistan de mogelijkheden aan het verwerven is om de atoombom te produceren verbaast niet in het licht van de nauwelijks verholen ambitie van dat land om zich hoogwaardige nucleaire technologie eigen te maken. Eerder al staakten de Amerikanen hun hulpprogramma aan Pakistan in verband met de onderhandelingen die dit land met Frankrijk voerde over de levering van een opwerkingsfabriek voor plutonium. Door de verrijking die daardoor is ontstaan blijken de Pakistaanse autoriteiten nu hun oog te hebben laten vallen op de andere methode waarmee de aanmaak van de atoombom mogelijk wordt: de verrijking van uranium, en wel in het bijzonder

dat het Brits-Nederlands-Duitse consortium Urenco hiervoor gebruikt.

Volgens informatie die de Verenigde Staten via Westeuropese inlichtingendiensten verkreeg is Pakistan in het geheim bezig aan de bouw van een atoomproject dat vermoedelijk gebaseerd is op het gascentrifuge-systeem en beschikt het reeds over veel van de technologie die nodig is voor de ingebruikname.

Pakistan blijkt de laatste jaren — rechtstreeks of via derden — van verschillende particuliere bedrijven in West-Duitsland, Groot-Brittannië en andere landen een groot assortiment onderdelen voor de fabriek te hebben verworven.

De verontrusting van de Amerikaanse regering is tevens gebaseerd op de betrekkingen die een leidende Pakistaanse kernfysicus onderhoudt met een Nederlands bedrijf dat gespecialiseerd is in de productie van de gascentrifuges. Bovendien is een Pakistaanse handelsmissie die eerst in België en later in West-Duitsland was gevestigd bezig

geveest grote hoeveelheden materiaal aan te kopen dat nodig is voor de verrijkingsinstallatie.

De mogelijkheid van Pakistan om onderdelen voor een verrijkingsfabriek aan te kopen van particuliere ondernemingen maakt duidelijk dat de internationale afspraken hierover niet voldoende zijn. Vorig jaar is door de belangrijkste landen die over nucleaire technologie beschikken nog een lijst opgesteld van systemen die niet uitgevoerd mogen worden naar andere landen. In één geval blijkt Pakistan transformatoren met hoog vermogen te hebben gekocht die volgens de order voor een textielabriek waren bestemd, maar in feite niet voor dat doel geschikt waren. Verder wist Pakistan de exportbeperkingen te ontlopen door kleinere onderdelen aan te schaffen die later weer in elkaar gezet werden.

Weigering

De Verenigde Staten hebben hun economische en militaire hulp aan Pakistan stopgezet nadat de Pakistaanse regering in gesprekken met Amerikaanse functionarissen bleef wijzigen op de verdere denkningen over

het geheime project in te gaan. Al eerder hanteerden de Amerikanen deze "straf"-maatregel, die is verankerd in een 1976 aangenomen wet tegen de verspreiding van nucleaire technologie, toen Pakistan onderhandelde over de aankoop van een plutonium-opwerkingsfabriek van Frankrijk. Daarin lijkt nu voorlopig de klad te zijn gekomen, hoewel de werkzaamheden op de plaats waar de centrale moet komen — in Chasma aan de oever van de Indus — met behulp van Franse ondernemingen nog steeds doorgaan.

Zo'n opwerkingsfabriek, die werkt met het uranium dat overblijft bij het proces waarbij kernenergie wordt opgewekt, zou Pakistan in staat stellen binnen enkele maanden een atoomwapen te produceren. Bij het systeem van uraniumverrijking zou Pakistan volgen Amerikaanse bronnen vijf tot zeventien jaar nodig hebben. Pakistan bezit reeds een kerncentrale in Karatsj en een onderzoek-reactor in Islamabad. Geen van beide werkt echt met verrijkt uranium of plutonium. Voor vreedzaam gebruik van plutonium

ZIE VEROER 0222

Key DKW
EXTRA
PERSOONLIJK
PAKISTAN-URENCO
blz. 1
no. -
datum 12-4-79

URENCO-SYSTEEM STOND MODEL Pakistan koopt materiaal voor verrijkingsfabriek

FRITS VAN VEEN

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN
DIRECTIE PERSZAKEN EN NIEUWSVOORZIENING
PAKISTAN-URENCO

am zou Pakistan veel meer nodig hebben dan een fabriek kan produceren, terwijl voor de aanmaak van atoombom maar enkele kilo's zuiver plutonium nodig zijn. Dat de uraniumverrijking betreft, is economisch nog niet rond. I, maar kan, indien maar over voldoende eenvoudige centrifuges wordt beschikt uitstekend voor militaire doeleinden dienen.

Pakistan heeft er, zoals steeds, k nu weer op gewezen dat zijn cleaire technologie uitsluitend voor vreedzame doeleinden bedoeld is en niet voor verdere verrijding van kernwapens zal worden gebruikt. De activiteiten van Pakistan op nucleair gebied lijken echter nauw samen te hangen met rivaliteit met India. Pakistan be- n met zijn atoom-programma in 74 kort nadat India - waarmee t in dertig jaar drie keer in oorlog geweest - zijn eerste onder- ondse kernproef hield en daar- na de Verenigde Staten, de vjet-Unie, Frankrijk, Engeland China het zesde lid van de zoge- amde "atoomclub" werd.

Israël

Zen Pakistaanse regeringswoord- order heeft de Verenigde Staten zondag van beschuldigd "discrim- natoir" te handelen door geen van internationale inspectie te llen aan landen als India, Israël Zuid-Afrika die op nucleair ge- d al verder zijn dan Pakistan en atoomwapens kunnen produce- 1. Ook verdacht hij de Ameri- anse regering ervan zich te laten ten door "zionistische kringen". vreden dat een atoomwapen in it van een islamitisch land tegen ael gebruikt zou worden. "Er is er zorg over een islamitisch land nucleaire research verricht dan g anderzins. Hoe moet je da- idroom bestrijden?"

Pakistan heeft zich internationaal geen ander ingespannen om de 'spreading van kernenergie tegen gaan, aldaus deze woordvoerder. lersdaad heeft Pakistan India on- gs voorgesteld wederzijdse con- je in te stellen ter voorkoming i militair gebruik van kernener- en een atoom-vrije zone in te

De V.N. LINDBURG 11-4-79
PPR-kamerleden.

Pakistan heeft

atoomkennis van

Urenco-Nederland

DEN HAAG (ANP). - Pakistan zou de kennis voor de bouw van een uraniumverrijkingfabriek voor de fabricage van atoomwapens rechtstreeks hebben van Urenco-Nederland. De PPR-Tweede-Kamerleden Jansen en Waltmans hebben de ministers van buitenlandse en economische zaken schriftelijk gevraagd hoedat zij en welke controle er bestaat op kennisuitwisseling met andere lan-

De V.N. LINDBURG 11-4-79
PPR-kamerleden.

Pakistan 'pikte

kennis Urenco"

DEN HAAG - Pakistan zou de kennis voor de bouw van een uraniumverrijkingfabriek voor de fabricage van atoom-

den.
Van minister Van der Klaauw van buitenlandse zaken willen de Kamerleden weten of nog andere landen dan Pakistan, die het verdrag tegen de verspreiding van kernwapens (non-proliferatieverdrag) niet hebben ondertekend, daarmee bezig zijn. Ze zijn voorts bang, dat via Pakistan Libië in het bezit komt van kernwapens. Pakistan en Libië hebben nauwe betrekkingen.

van Urenco-Nederland. De PPR-Tweede-Kamerleden Jansen en Waltmans hebben de ministers van buitenlandse en economische zaken schriftelijk gevraagd hoe dat zit en welke controle er bestaat op kennisuitwisseling met andere landen.

Pakistan zou bij een aantal particuliere ondernemingen in Groot-Brittanien en West-Duitsland materialen en apparatuur kopen, nodig voor de bouw van een verrijkingfabriek voor uranium. De regering moet, zo menen de kamerleden er bij de Urenco-partners (Engeland en West-Duitsland) op aandringen de export van "soveleig materiaal" naar Pakistan alsnog te verhinderen. Pakistan heeft het verdrag tegen de verspreiding van kernwapens niet ondertekend.

BEROERING OVER UITLEKKEN VAN KERNENERGIE-GEGEVENS

Trouw 11-4-79

van onze parlementsredactie

DEN HAAG - De Nederlandse regering gelooft niet, dat belangrijke informatie over de verrijking van uranium in ons land is uitgelekt naar Pakistan. Een Pakistaanse metaaldeskundige, die nu nauw betrokken is bij de geruchtmakende Pakistaanse plannen voor kernenergie, heeft drie jaar lang onderzoek verricht voor de verrijkingfabriek in Almelo. De man zou echter niet meer dan een "verwaarloosbaar klein gedeelte van de totale Almelo-techniek" onder ogen hebben gehad.

De activiteiten van Pakistan op het gebied van kernenergie hebben in Amerika grote ongerustheid gewekt. De angst, dat dit land de mogelijkheid krijgt om zelf atoomwapens te maken heeft deze dagen geleid tot stopzetting van alle Amerikaanse hulp. Pakistan weigert het maximale internationale toezicht op zijn nucleaire handel en wandel. De Nederlandse regering probeert er-

van onze parlementsredactie

thans achter te komen of Pakistan bezig is met de bouw van "een verrijkingfabriek die niet aan internationale controle onderworpen is". Volgens berichten uit Amerika heeft Pakistan het oog laten vallen op het ultracentrifuge-systeem, dat ook in Almelo wordt toegepast.

De PPR-Kamerleden Waltmans en Jansen hebben gister in schriftelijke vragen aan de regering gesugereerd, dat er vanuit Almelo "rechtstreeks" technologische kennis aan Pakistan is geleverd. Een woordvoerder van Ultracentrifuge Nederland NV ontkent dat ten stelligste. "We geven onze technologische voor- sprong niet uit handen door kennis of apparatuur te verkopen". Ook volgens het ministerie van buitenlandse zaken kan er, uit politiek-commerciële overwegingen, geen sprake zijn van de levering van kennis of materialen.

De mogelijkheid, dat er indirect kennis over "Almelo" in Pakistan terecht gekomen is, bestaat echter wel. Het ministerie van buitenlandse zaken bevestigt, dat een Pakistaans metalurg onderzoek heeft verricht ten behoeve van de verrijkingstabriek in Almelo. Dit onderzoek verrichtte hij in de jaren 1972-'75 als medewerker van het fysisch dynamisch onderzoekslaboratorium te Amstordam. Een onderdeel van het VMF-concern. Volgens informatie van VMF aan het ministerie heeft de man geen leidend de functie gehad. Door een strakke afbakening van het onderzoeks-ter- rein had hij slechts te maken met een "verwaarloosbaar klein gedeelte" van de Almelo-techniek, aldus het ministerie.

PR-vragen ver levering toomkennis

DEN HAAG - De PPR-Kamerleden en Jansen hebben de levering schriftelijke vragen gesteld over de overdracht van nucleaire-technologische kennis vanuit Nederland aan Pakistan. Aanwijzing hiervoor kwamen eind vorige week uit de Verenigde Staten die tot hun ontwikkelingshulp Pakistan stop te zetten, omdat land volgens verkregen inlichtingen met uit West-Europa afkomstige onderdelen en kennis bezig is uraniumverrijkingproject op te zetten. De onderdelen zouden ontleend meer uit Engeland en West-Indië afkomstig zijn.

Volgens het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken is de technologie aan derde landen beschikbaar te laten stellen en zeker aan landen, die - zoals Pakistan - de veiligheidswaarborgen het verdrag tegen verspreiding van kernwapens niet hebben aangenomen.

Volgens Jansen hebben Pakistan verder op de open markt onderdelen gekocht - zoals omvormers die elektrische stroom van lage naar hoge frequentie leiden - om in hun verrijkingfabriek te gebruiken. Daar zit geen etiket op van gevoelig materiaal. Hij sluit verder niet uit dat een Pakistaanse metaaltechnische dienst, die vanaf 1972 drie jaar bij een VMF-bedrijf in Amsterdam heeft gewerkt, daar kennis heeft opgedaan die de Pakistaners thans gebruiken.

met zijn nucleaire kennis nastreeft, maar weigert in te gaan op de beschuldigingen over de verrijkingfabriek, omdat het hier staatsgeheimen betreft. Het project zou gebaseerd zijn op de methode van het Brits-Nederlands-Duitse Urenco-

PAROOL 11-4-79 Mogelijke kennis Urenco verkocht aan Pakistan

(Van onze Haagse redactie)
DEN HAAG - Het Tweede-Kamerlid Leo Jansen (PPR) meent dat mogelijk technologische kennis van het ultracentrifuge-project in Almedo wordt gebruikt om in Pakistan een uraniumverrijkingfabriek te bouwen. Dit project heeft in de Verenigde Staten zoveel onrust gewekt, dat de Amerikaanse nucleaire hulp aan Pakistan is stopgezet.

Jansen, die hierover vragen heeft gesteld aan minister Van der Klaauw, acht het mogelijk dat Urenco-kennis "rechtstreeks" aan Pakistan is doorverkocht. Bij Urenco wordt dit ten stelligste ontkend. Zo'n overdracht van technologische kennis zou overigens alleen mogen gebeuren met instemming van de regering en van de UC-landen Nederland, Engeland en West-Duitsland.

Volgens Jansen hebben Pakistan verder op de open markt onderdelen gekocht - zoals omvormers die elektrische stroom van lage naar hoge frequentie leiden - om in hun verrijkingfabriek te gebruiken. Daar zit geen etiket op van gevoelig materiaal. Hij sluit verder niet uit dat een Pakistaanse metaaltechnische dienst, die vanaf 1972 drie jaar bij een VMF-bedrijf in Amsterdam heeft gewerkt, daar kennis heeft opgedaan die de Pakistaners thans gebruiken.

met zijn nucleaire kennis nastreeft, maar weigert in te gaan op de beschuldigingen over de verrijkingfabriek, omdat het hier staatsgeheimen betreft. Het project zou gebaseerd zijn op de methode van het Brits-Nederlands-Duitse Urenco-

Urenco moet niet leveren aan Pakistan

Alg. Dagblad 11-4-79
PPR-Kamerleden stellen vragen
Van onze Haagse redactie
DEN HAAG - De Tweede-Kamerleden Waltmans en Jansen (beiden PPR) willen weten of het waar is dat Pakistan de kennis voor de bouw van een uraniumverrijkingfabriek, voor de fabricage van atoomwapens, rechtstreeks heeft verkregen van Urenco-Nederland.

Ze hebben de ministers Van der Klaauw (buitenlandse zaken) en Van Aardenne (economische zaken) gevraagd hoe dat zit, en welke controle er bestaat op kennisuitwisseling tussen Urenco-Nederland en andere landen. Urenco is het samenwerkingsverband tussen Nederland, Engeland en West-Duitsland voor de verrijking van uranium.

De Kamerleden zijn bang dat gezien de nauwe banden tussen Pakistan en Libië op deze wijze atoomwapens voor Libië binnen bereik komen, omdat er nauwe banden tussen die landen bestaan. Ook willen zij weten of het waar is dat Pakistan bij diverse particuliere ondernemingen in Engeland en West-Duitsland materiaal en apparatuur koopt die nodig zijn voor de bouw van een verrijkingfabriek.

De regering zou, zo menen Waltmans en Jansen, er bij de Urenco-partners, Engeland en West-Duitsland, op aanmoedigen dringen de export van "gevoelig materiaal" aan Pakistan alsnog te verhinderen.

Urenco moet niet leveren aan Pakistan

Alg. Dagblad 11-4-79
PPR-Kamerleden stellen vragen
Van onze Haagse redactie
DEN HAAG - De Tweede-Kamerleden Waltmans en Jansen (beiden PPR) willen weten of het waar is dat Pakistan de kennis voor de bouw van een uraniumverrijkingfabriek, voor de fabricage van atoomwapens, rechtstreeks heeft verkregen van Urenco-Nederland.

Ze hebben de ministers Van der Klaauw (buitenlandse zaken) en Van Aardenne (economische zaken) gevraagd hoe dat zit, en welke controle er bestaat op kennisuitwisseling tussen Urenco-Nederland en andere landen. Urenco is het samenwerkingsverband tussen Nederland, Engeland en West-Duitsland voor de verrijking van uranium.

De Kamerleden zijn bang dat gezien de nauwe banden tussen Pakistan en Libië op deze wijze atoomwapens voor Libië binnen bereik komen, omdat er nauwe banden tussen die landen bestaan. Ook willen zij weten of het waar is dat Pakistan bij diverse particuliere ondernemingen in Engeland en West-Duitsland materiaal en apparatuur koopt die nodig zijn voor de bouw van een verrijkingfabriek.

De regering zou, zo menen Waltmans en Jansen, er bij de Urenco-partners, Engeland en West-Duitsland, op aanmoedigen dringen de export van "gevoelig materiaal" aan Pakistan alsnog te verhinderen.

De regering zou, zo menen Waltmans en Jansen, er bij de Urenco-partners, Engeland en West-Duitsland, op aanmoedigen dringen de export van "gevoelig materiaal" aan Pakistan alsnog te verhinderen.

Urenco moet niet leveren aan Pakistan

Alg. Dagblad 11-4-79
PPR-Kamerleden stellen vragen
Van onze Haagse redactie
DEN HAAG - De Tweede-Kamerleden Waltmans en Jansen (beiden PPR) willen weten of het waar is dat Pakistan de kennis voor de bouw van een uraniumverrijkingfabriek, voor de fabricage van atoomwapens, rechtstreeks heeft verkregen van Urenco-Nederland.

Ze hebben de ministers Van der Klaauw (buitenlandse zaken) en Van Aardenne (economische zaken) gevraagd hoe dat zit, en welke controle er bestaat op kennisuitwisseling tussen Urenco-Nederland en andere landen. Urenco is het samenwerkingsverband tussen Nederland, Engeland en West-Duitsland voor de verrijking van uranium.

De Kamerleden zijn bang dat gezien de nauwe banden tussen Pakistan en Libië op deze wijze atoomwapens voor Libië binnen bereik komen, omdat er nauwe banden tussen die landen bestaan. Ook willen zij weten of het waar is dat Pakistan bij diverse particuliere ondernemingen in Engeland en West-Duitsland materiaal en apparatuur koopt die nodig zijn voor de bouw van een verrijkingfabriek.

De regering zou, zo menen Waltmans en Jansen, er bij de Urenco-partners, Engeland en West-Duitsland, op aanmoedigen dringen de export van "gevoelig materiaal" aan Pakistan alsnog te verhinderen.

De regering zou, zo menen Waltmans en Jansen, er bij de Urenco-partners, Engeland en West-Duitsland, op aanmoedigen dringen de export van "gevoelig materiaal" aan Pakistan alsnog te verhinderen.

		11	12	15	40	11 APR. 1979			
		41	44	48	55	110			

Gate shuts on Pakistan's nuclear path

BY DAVID ECHAN IN WASHINGTON

A LEADING Pakistani nuclear scientist works for a spell at the gas centrifuge uranium enrichment plant in the Netherlands run by Ureco, a Dutch-German-British consortium, then returns home. Later, Pakistani buying missions spread out to West Germany, the Netherlands, Britain, even Japan and the U.S. in search of special alloys, high-frequency electrical converters, and certain other items.

Singly, these events hold no dark significance, but taken together, particularly when some of the items bought are apparently shipped back labelled textile equipment, suspicion begins to form.

Add in two further facts. France last year dropped, under U.S. pressure, its plan to sell to Pakistan a reprocessing plant to separate plutonium out of spent uranium. Second, Pakistan has no civil nuclear power plant that could use enriched uranium — its only operating reactor is a Canadian-built heavy water plant which uses natural uranium.

By early this year the State Department had come to the conclusion that Pakistan was building its own uranium enrichment plant — The Central Intelligence Agency has since checked out the site — with the very strong possibility that it intended to produce its own bomb within three to five years.

But still the State Department dithered, conscious of the U.S.'s weak leverage on Pakistan and of the importance of that country to the U.S. in the wake of recent events in Iran and Afghanistan.

It sought assurances through diplomatic channels, even sending Mr. Warren Christopher, its Deputy Secretary of State, to Islamabad in early March. But evidently what the Pakistanis had to offer in the way of international safeguards was not enough. Rumours percolated from the European Press through to the Washington Press and the Department's hand was forced last Friday.

The U.S. has cut off all development aid to Pakistan — worth \$40m in the year ending

this October and \$45m in the next fiscal year — plus a tiny amount of military aid, under an amendment to its 1976 nuclear non-proliferation Act which bars aid to states that do not allow international inspection of enrichment facilities.

Pakistan has angrily denied any intention of building a bomb, ascribing the U.S. move in part to a Zionist-inspired plot to stop Pakistan sharing advanced nuclear research with fellow Islamic countries.

U.S. officials feel that the aid ban — the most dramatic step yet taken under the Carter policy of actively discouraging the spread of nuclear weapons to countries that do not already have them — will caution suppliers of enrichment plant components that have, wittingly or not, done business with Pakistan. To this end, they have contacted other governments, including Britain's, and also claim to be tightening up their own export policy.

Otherwise, they admit the timing is terrible. Pakistan, in convulsions after the hanging

of its ex-Prime Minister Zulfikar Ali Bhutto (incidentally, a strong advocate of a Pakistani bomb both while in office and in jail), is in the worst possible position to react to U.S. pressures.

The U.S. now believes that Pakistan has been contemplating an enrichment plant, ever since the Indians exploded a "peaceful nuclear device" in the nearby Rajasthan desert in 1974 and all through its negotiations with the French.

But the U.S. action is likely to put Prime Minister Moraji Desai of India under renewed pressure to continue his nuclear programme where the 1974 explosion left off — just at a time when the U.S. is hoping to negotiate a new nuclear safeguards agreement with the Delhi government.

Pakistan is the biggest test so far of President Carter's non-proliferation policy. But other tests loom. The 1976 Act provides for a tightening of restrictions two years after its passage, in March 1980.

The U.S. will be required to cut off nuclear fuel supplies to non-nuclear weapons states unless they agree to "full scope safeguards" on all fuel, no matter what its origin.

Opponents of Mr. Carter's policy say these heavy handed threats have shaken non-nuclear states' faith in U.S. reliability as a supplier, and have undermined the policy's main plank: that non-nuclear countries should eschew the potential dangers of reprocessing or highly enriching fuel, because Washington will keep on supplying them with low enriched uranium out of its enormous stockpile. It is also argued that it is not by operating foreign built plants that non-nuclear countries get the know-how to build bombs, by having to do it all themselves.

The Administration answer is that knowledge about bombs cannot be stemmed. The only effective way is to deny countries, intent on creating their own nuclear panoply, the wherewithal to do so.

~~SECRET~~

COPIE-MEMORANDUM

[68]

DCA
DWH
DRW

Van: DIO/OV

24 april 1979

Aan: DIO/PI - Chef DIO n.t. - DGIS

No.: 71/79

Onderwerp: Pakistan - VS

Van ambassaderaad J. Crump kreeg ik de bijgaande weergave van een Amerikaanse reactie op verzoeken om opheldering die Washington van een aantal landen had verkregen, nadat deze landen kennis hadden genomen van het stopzetten van Amerikaanse ontwikkelingshulp voor Pakistan.

Volledigheidshalve werd deze VS-reactie ook aan ons aangeboden, al zou er voor Nederland weinig verrassends in staan, aldus dhr. Crump, die tevens verzocht e.e.a. met de nodige discretie te behandelen.

19

COPIE-MEMORANDUM

Van: Mr. M. H. J. Ch. Rutten

Datum: 24 april 1979

Aan: **K via S**

no. 86/79

Onderwerp: Het nucleaire programma van Pakistan.

cc. R DOA
 T DOA/ZA
 DGES LIO
 DGIS BIO/OV
 ARA DRW
 PLAN DPN
 Islamabad
 New Delhi
 Washington

Handwritten signature/initials

In vervolg op het gesprek dat de Ambassadeur van Pakistan met U heeft gevoerd over bovenvermeld onderwerp, overhandigde hij mij heden bijliggend aide memoire. Hierin wordt nog eens het standpunt van de Pakistaanse regering uiteengezet m.b.t. haar bereidheid internationale inspektie van haar nucleaire installaties toe te staan indien India hiertoe eveneens bereid zou zijn. Tevens worden de berichten dat Pakistan een militair nucleair programma ontwikkelde met hulp van Libië of van andere landen "completely false and baseless" genoemd. Het Amerikaanse besluit de hulp aan Pakistan stop te zetten acht Islamabad dan ook onrechtvaardig en in hoge mate discriminatoir omdat een dergelijke druk niet wordt uitgeoefend op landen als Zuid Afrika, India en Israel die alleen nucleaire installaties hebben en onderzoekprogramma's uitvoeren, die aan geen enkele controle onderworpen zijn.

Ik heb de Ambassadeur gezegd U over de inhoud van zijn aide memoire te zullen inlichten en heb hieraan toegevoegd dat U ongetwijfeld met veel belangstelling zou kennis nemen van de uitdrukkelijke verklaring dat Pakistan geen plannen heeft tot het produceren van nucleaire wapens en in beginsel bereid is zijn installaties onder internationale controle te plaatsen.

Ik heb echter wel opgemerkt dat het ons verbaasde dat, indien de geuite beschuldigingen volledig ongefundeerd waren de Amerikaanse regering zou hebben besloten een dergelijke tot drastische maatregel. Op het eerste gezicht immers is het een duidelijk Amerikaans belang, mede gezien de ontwikkelingen in Afghanistan en Iran, de betrekkingen met Pakistan zo goed mogelijk te houden. Ik kon mij dan ook moeilijk voorstellen dat de bedoelde beslissing was genomen zonder zeer zwaarwegende redenen. Ik heb er daarbij op gewezen dat het beleid van de VS regering er sinds jaren op gericht is de proliferatie van sensitieve technologie zoveel mogelijk tegen te gaan. Indien Pakistan thans doende zou zijn zeer geleidelijk de technologische kennis en nodige materialen te verzamelen voor de bouw van een uranium verrijkingsfabriek dan hoefde dit nog niet te betekenen dat de huidige regering in Islamabad besloten had nucleaire wapens te vervaardigen. Het betekende echter wel dat toekomstige regeringen zouden beschikken over een

19

COPIE-MEMORANDUM

Van: Mr. M. H. J. Ch. Rutten

Datum:

Aan:

Onderwerp:

-2-

instrument dat hun desgewenst is staat zou stellen uranium te verrijken tot een niveau waarop het voor militair gebruik geschikt zou zijn en een militaire produktie te starten. In dat perspectief zou de Amerikaanse bezorgdheid dus wel verklaarbaar zijn en zou zij ook door ons worden gedeeld.

De Ambassadeur antwoordde dat hij uit goede bron had vernomen dat de berichten over de bouw van een ultracentrifuge installatie geheel onjuist waren. Pakistan beschikte niet over de industriële middelen nog over de financiële hulpbronnen noodzakelijk voor de bouw van een dergelijke fabriek. De door mij vermelde bezorgdheid had dan ook geen grond in de feiten. Ik heb de Ambassadeur gezegd U ook hier over te zullen inlichten maar heb getracht de indruk te vermijden dat ik hem op zijn woord geloofde.